ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 | To Europe:
half year...... 1.00 | per year...... $2.50
single copy...... .05 | half year...... 1.25

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік...... $2.00 | До Европи:
на пів року 1.00 | на рік...... $2.50
поод. число .05 | на пів року 1.25

УРЯДОВИЙ ОРҐАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 13-го падолиста 1913. Ч. 46. VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, November 13, 1913. N. 46.

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАНЯ ГОЛ. УРЯДУ РУСКОГО НАР. СОЮЗА В АМЕРИЦІ відбувшого ся на днях 9, 10, 11 і 12 вересня 1913 р. в місті Buffalo, N. Y.

(Дальше).

По справозданю головн. фінанс. секретаря п. С. Ядловського здав слідуюче справоздане гол. касієра Р. Н. Союза, п. Алексій Шаршонь.

Справоздане гол. касієра Р. Н. Союза.

Поважані Панове Гол. Урядники Р. Н. Союза! Моє справоздане як головн. касієра нашої орґанізації буде коротеньке. Уважаю за безпотрібне читати і повтаряти цифри, котрі перед хвилею читав головний фінансовий секретак п. С. Ядловський. Отже Поважані Панове, заявляю Вам, що моє діловодство касове вповні згаджає ся зі справозданєм головного фінасового секретаря. Каса Руськ. Народного Союза годить ся що до йоти з зіставленєм головн. фінанс. секретаря Р. Н. Союза. Всї гроші Р. Н. Союза суть ульоковані в кількох певних і добрих американських банках. Часть гроший Р. Н. Союза є ульокована на позичках реальностий в кількох місцевостях тут в Америці. Яко сьвідоцтва банкові суть ось тут вкладкові книжочки з кождого банку, на котрих є зазначена сума гроший ульокованих на кожду книжочку. На кожду позичку маю ось тут морґечі. Позички суть ульоковані на перший морґеч. Через цілий рік, т. є. від послїдної XII. Головн. Конвенції Р. Н. Союза по днесь, я старав ся сповняти свій уряд головн. касієра Р. Н. Союза так, як потреби вимагали в нашій орґанізації і після моєї опінії уважаю, що свій уряд я сповняв точно і солїдно в користь Р. Н. Союза.

По справозданю Головн. Касієра Р. Н. Союза наступило справоздане Гол. Контрольора місцевих орґанізаторів Р. Н. Союза п. Дм. Капітули.

Справоздане Головн. Орґанізатора Р. Н. Союза.

Поважані Панове, Головн. Урядники! Поза уряд Головн. Предсїдателя сповняв я ще уряд Головн. Орґанізатора, котрий то уряд приноручено менї на поконвенційнім засїданю Головн. Екзекутивн. Комітету дня 11-го жовтня 1912 р.

По перебраню сего уряду початки були дуже тяжкі. Треба було великої працї з причини що стара форма провадження згаданого уряду була лиха.

Я був змушений перепровадити нову реформу в тім урядї. Заки могла перевести ся нова реформа, перше мусїв я полагодити та виплатити старі залеглі премії місцевим орґанізаторам, як також виплатити премії за місяць вересень і жовтень 1912. Підчас конвенції і зміни гол. урядників аж до нової реформи, котра війшла в житє з початком листопада 1912, за місяць вересень і жовтень 1912 і старих залеглих премій місцевим орґанізаторам виплатив я на суму $270.00. Теперішня реформа єсть така: місцеві орґанізатори стягають собі премії самі що місяця при відсиланю розмету до гол. каси Р. Н. Союза. Нових членів до Р. Н. С. місцеві орґанізатори орґанізують вирост на декларації, отже тим самим зменшив ся видаток, котрий Р. Н. С. видавав на друкованє орґанізаторських книжок на висиланє премій орґанізаторам — всьо то теперки єсть відкинене.

Форма теперішна показує ся досить практична. Заступник уряду гол. орґанізатора теперки подає тілько всякі інформації місцевим орґанізаторам.

За час мого заступництва гол. орґанізатора нових відділів до Р. Н. С. приступило 49.

При орґанізованю нових членів до Р. Н. С. найбільше труду положили орґанізатори слідуючих відділів, котрі від послїдної конвенції придбали споре число членів до Р. Н. Союза.

Відділ	3	членів	41
,,	16	,,	47
,,	28	,,	50
,,	33	,,	57
,,	42	,,	28
,,	47	,,	45
,,	54	,,	27
,,	78	,,	27
,,	85	,,	36
,,	90	,,	27
,,	91	,,	38
,,	99	,,	44
,,	104	,,	29
,,	162	,,	52
,,	168	,,	27
,,	170	,,	27
,,	192	,,	27
,,	221	,,	49
,,	222	,,	35
,,	225	,,	42
,,	229	,,	43
,,	245	,,	40
,,	248	,,	36
,,	276	,,	32
,,	289	,,	27
,,	292	,,	31
,,	300	,,	27
,,	301	,,	29
,,	304	,,	25

На сїм кінчить ся моє справоздане як гол. орґанізатора Р. Н. Союза в Америці.

По вповнених справозданях гол. урядників Р. Н. С., а то: гол. предс. п. Д. Капітули, гол. містопредс. п. Марії Білик, гол. рекорд. секр. п. Мих. Угорчака, гол. фін. секр. п. С. Ядловського і гол. кас. п. А. Шаршоня наступило слїдуюче справоздане гол. контрольної комісії Р. Н. Союза, котре здавав Всеч. о. В. Балог яко предс. тоїж комісії.

Справоздане гол. контрольної комісії Р. Н. Союза.

Вповаж. Панове гол. урядники, присутні на сїм річнім засїданю Р. Н. Союза! Яко предс. гол. контрольної комісії Р. Н. Союза заявляю Вам пов. Панове, що у Р. Н. Союзї находить ся під кождим зглядом точний і взірцевий порядок. Ціле дїловодство Гол. Екз. Ком. Р. Н. Союза від послїдної гол. XII. конвенції є ведене точно, в порядку і похвально. Се говорю з переконаня власного як предс. контр. комісії в імени своїм і в імени других членів контрольної комісії Р. Н. Союза. Від послїдної Гол. XII. конвенції Р. Н. Союза гол. контрольна комісія перепровадила три контролї над дїловодством Гол. Екз. Комітету Р. Н. Союза, а то в місяцях: марті, липни і вересни 1913 р. Звіти зі всїх трох контроль були оголошені у „Свободі" орґані Р. Н. Союза. На сїм місци годить ся признати точність і взірцевий порядок гол. рекорд. секр. п. Мих. Угорчака. Сей молодий урядник по обнятю свого уряду застав чималий нелад спричинений своїм попередником. Одначе в дуже короткім часї свого урядованя завів пожаданий лад в дїловодстві голов. рекор. секретаря Р. Н. Союза. Одним словом кождий член гол. Екз. Комітету як: гол. предс. п. Д. Капітула, гол. рек. секр. п. Мих. Угорчак, гол. фін. секр. п. С. Ядловський і гол. кас. п. А. Шаршонь сповняли свої уряди точно і совісно так, як потреби їх урядованя вимагали. Найлучшим доказом сего є зріст нашої орґанізації в число членів і маєток від послїдної гол. XII. конвенції. Длятого яко предсїдатель гол. контр. ком. Р. Н. Союза в імени моїм і в імени других членів контр. комісії п. Й. Ялечка і С. Миляновича вношу гол. Екз. Комітетови Р. Н. С. повне признанє за їх щиру працю на користь і славу нашої орґанїзації. Р. Н. Союза в Америці. Накопець мого справозданя вношу Гол. Екз. Комітетови Р. Н. Союза а то: гол. предс. п. Д. Капітулї, гол. рекорд. секр. п. Мих. Угорчакови, гол. фін. секр. п. С. Ядловському і гол. кас. п. Алексію Шаршоньови як також гол. Духовному Отцю Р. Н. Союза о. Д. Хомякови за їхню щиру працю правдиве признанє і вотум довіря від цілого гол. уряду Р. Н. Союза на сїм річнім засїданю.

По справозданю гол. контрольної комісії Р. Н. Союза наступили дискусії над справозданями гол. ек. комітету, Дух. Отця і гол. контрольної комісії Р. Н. Союза.

По довгих річевих дискусіях ухвалено одноголосно повне признанє за щиру працю в Руськім Народнім Союзї і вотум довіря кождому урядникови з осібна а то: гол. Духовному Отцю Р. Н. Союза о. Д. Хомякови, гол. предс. п. Д. Капітулї, гол. рекор. секр. п. Мих. Угорчакови, гол. фін. секр. п. С. Ядловському, гол. касієрови п. А. Шаршоньови, гол. контрольній комісії: о. В. Балогови, пп. Й. Ялечкови і С. Миляновичови. Гол. урядники Р. Н. Союза присутні на засїданю ухвалювали повище вимінєним гол. урядникам Р. Н. Союза признанє і вотум довіря з вдоволенєм через повстанє з місць і численними оплесками.

Урядники отримавши признанє і вотум довіря за їхню працю дякували присутним за довіре заявляючи ще і на будуче будуть щиро і завзято працювати в користь і славу Р. Н. Союза в Америці як також в користь цілої руско-української суспільности.

В повище згаданих формальностях гол. предс. п. Д. Капітула заявив присутним, що галя в котрій відбуває ть ся річне засїданє Р. Н. Союза по 6-тій годині замикає ть ся після розпоряджень властителя, а по 7.30 вечером друга орґанізація має засїданє в сїй самій гали.

З огляду на се, що назначений час минув, тож по сїй причині нинїшне засїданє замикаю. Слїдуюче засїданє розпічнеть ся завтра рано т. є. 10. вересня 1913 р. о годині 8.30 в сїй самій гали. Рівнож зазначив гол. предс., що обовязком Вп. гол. урядників явити ся на засїданє точно в означенім часї.

На сїм гол. предс. п. Д. Капітула замкнув засїданє першого дня.

Другий день засїданя, 10. вересня 1913 р.

Гол. предс. п. Д. Капітула отворив засїданє у відповідній формі точно о годині 8.30 рано. На засїданю явили ся всї гол. урядники Р. Н. Союза, котрі були першого дня на засїданю.

З порядку денного наступили справозданя відвічального редактора „Свободи" п. О. Стеткевича і завідателя видавництва і друкарні „Свободи" п. А. Савки. Справоздане відвічального редактора „Свободи", орґану Р. Н. Союза, предcтавляє ся як слїдує:

Справоздане відвічального редактора „Свободи".

Свій звіт розпочав п. Стеткевич від тої хвилї, коли обняв своє урядованє по послїдній Конвенції в Вільксбері, Па. В редаґованю орґану Р. Н. Союза, то є „Свободи" руської і т. зв. словенської, придержував ся стисло того напряму, який ухвалила Конвенція. До помочи у своїй редакторській роботї держав з початку кількох кореспондентів, а відтак сталого співробітника, якому платив $80.00 місячно за 4 днї працї в тижни. Побіч редаґованя „Свободи" занимав ся також перепискою із сторонами, що шукали у него відповіди або поради у ріжнородних громадянських справах. В „Свободї" старав ся містити такі річи, котрі суть пожиточні для загалу членів Р. Н. Союза. Між иншим жалував ся п. Стеткевич на наше духовеньство, яке уміє тілько критикувати других, а само критики боїть ся і протестує, де лише може, щоби в „Свободї" не писало ся нїчого проти сьвящеників. Після гадки п. Стеткевича, наші сьвященики, з дуже малими виїмками, бойкотують „Свободу" і підривають довіре народа до тої часописи. Відтак просив п. Стеткевич присутних на засїданю урядників, щоби сказали [illegible] що їм доси у „Свободї" подобало ся, а що ні, щоби можна на будуче усунути всякі недостачі. Після § 122 (Додаток до статута Р. Н. Союза, ухвалений на XII. Гол. Конвенції в Вілксбері, Па.) редактор обовязаний зладити кождого року календар Р. Н. Союза. Сегорічний календар [illegible] ладить ся до друку і він буде носити назву календаря ювилейного, з нагоди 20-лїтного істнованя нашої орґанізації. Редактор старає ся, щоби сей календар вдоволив всїх членів Р. Н. Союза, а чи се йому поведе ся — покаже [illegible] будучність.

(Дальше буде)

З ТИЖНЯ.

Справа з вічно неспокійним Мексиком увійшла тепер в таку стадію, що чутки про інтервенцію знов поновили ся. Військо Злучених Держав здовж границї Мексика дістало наказ готовити ся до війни з своїм полудневим сусїдом. Підїздовий корабель Честер, заосмотрений у найсильнїйші апарати бездротного телеґрафу, виїхав з Філядельфії на мексиканські води. — Стейтове військо, вислане до Індіянаполіс, причинило ся до укінченя трамваєвого страйку, що був вибух у тім містї. — Міссіс Бессі Вейкфілд зістала засуджена на повішенє в Гартфорд, Кон., дня 4. марта 1914, за мордерство свого мужа. — Блейр Лі, демократ, зістав вибраний державним сенатором в Мериляндї через пряме голосованє народа: є се другий вибір того рода після нового, сїмнайцятого додатку до основного виборчого закона. — Давид І. Велш, демократ, нововибраний ґовернор в Массачусетс, і Джеймс Ф. Філдер, демократ, нововибраний ґовернор в Ню Джерзи.

ПОКЛИК

до жертволюбивих Патріотів.

У Львові істнує Український Інформаційний Комітет, головною цїлию якого — інформованє чужих народів про наші національні справи в старім краю. З причини браку гроший на здійсненє своїх цїлий, не міг Комітет до сього часу проявити живійшої дїяльности, а між тим обставини нашого житя вимагають конечно поінформованя заграниці про невиносиме становище нашої нації як в Росії так і в Австро-Угорщинї, щоби придбати симпатії суспільної опінії в Европі і Америці для національних домагань нашого народу. В сій цїли приступає Комітет до видання серії брошур в ріжних европейських мовах і потребує на се більшої суми гроший. Тому звертає ся Комітет до земляків в Сполучених Державах і Канадї з прошенєм о жертви на цїли Українського Інформаційного Комітету. Жертви принимають ся в Редакції нашої часописи, а по надісланю до Комітету будуть оголошувані виказн жертводавцїв в часописи „Дїло" у Львові. Хтоби хотів вислати гроші безпосередно до Комітету, хай адресує на Краєвий Союз Кредитовий у Львові, Ринок 10, на [illegible] ч. 3772 повідомляючи одночасно листом про висланє гроший Секретаря Комітету п. Андрія Жука у Львові, ул. Домініканська 11.
(46-48)

ПОДЯКА.

Засмучений болючою втратою своєї подруги, бл. п. Анни, складаю на сїм місци щиру подяку усїм тим, що посїтили із словами потїхи та розради для мене і моїх дїтий-сиротят у нашім [illegible] смутку, і віддали послїдну прислугу моїй бл. п. жінцї і матери моїх осиротілих дїточок. Найперше дякую Вcase. о. Хомякови з Мт. Кармел, Веч. о. Левицькому з Шенандоа, п. Капітулї, п. Роздільському і п. Яйканичови з Макалу, п. [illegible]кому з Ню Йорку, п. Доминиковій [illegible]кою і п. Вашишиновій з жінкою [illegible] ском з Шенандоа, п. [illegible] Сидорському з Шенандоа і п. [illegible]ви Камінському з Мт. Кармел; дальше дякую пп. Стеткевичови, Савці, Ядловському і Угорчакови з Джерзи Сіти за надісланє кондоленційної телєґрами і п. Ялечкови з Реймі за кондоленційне письмо; відтак дякую нашому пароховн Веч. о. Констанкевичови, місцевому Хорови і місцевому Сестрицтву сьв. Анни, а на кінци дякую моїм знакомим і приятелям за їх ласкавву участь у сумнім похороннім обрядї. Нехай Вам усїм, Вп. Добродії, заплатить Господь Бог за Ваше щире серце!

Алексій Шаршонь — муж.
Анна, Петро, Юрко і Володимир — діти.

C248

ПОВІДОМЛЕНЄ І ОСТОРОГА.

На послїднім річнім засїданю Гол. Уряду Р. Н. Союза в Буфало, Н. Й., ухвалено, що Гол. касієр Р. Н. Союза не буде вже більше посилати осібних поквітовань до місцевих урядників відділів Р. Н. Союза на одержані від них квоти за розмети. За такі повідомленя служити будуть від тепер місячні касові звіти, публиковані за кождий раз у „Свободі".

Остерігає ся урядників місцевих відділів Р. Н. Союза, щоби не важили ся посилати до головної каси Р. Н. С. таких чеків, які опісля бувають протестовані. Урядники, котрі в імени якогось відділу надішлють на руки гол. касієра чек, що опісля буде дотичним банком запротестований, наражають свій відділ на суспензію.

Ал. Шаршонь,
гол. кас. Р. Н. Союза.

ПРОСЬВІТНІ ВІЧА.

Reading, Pa.

Дня 21-го жовтня с. р. відбуло ся у нас просьвітне віче при участи делеґата „Просьвітної Комісії”, п. В. Книгиніцького. Віче відкрив вступною промовою о. М. Жузів, пояснюючи численно зібраним участникам ціль і задачі „Просьвітної Комісії”. Предсїдателем віча вибрали збори п. Л. Терефенка, який на секретаря покликав п. Н. Голдуна. Просьвітний виклад виголосив делеґат п. Книгиніцький в довгій краснорічивій промові, в якій доказав конечну потребу ширеня осьвіти між Русинами в Америці, та вказав на способи; які ведуть до сеї цїли. На зазив п. Книгиніцького приступлено сейчас до заснованя тов. „Просьвіта”, до якого вписало ся 22 членів. На цїли нового товариства жертвувало від себе Бр. сьв. О. Николая суму $5.00.

Н. Голдун, секр.

Newark, N. J.

Просьвітне віче відбуло ся у нас дня 19-го жовтня с. р. вечером в церковній гали, при співучасти делеґата „Просьвітної Комісії” п. В. Кнїгиницького. Віче відкрив о. Понятишин, предсїдателем віча був п. Д. Мних, а секретарювали п. Г. Дідоха і п. Романїшин.

В гарній 2-годинній мові пояснив делеґат Кнїгиницький зібраним ціль і задачі „Просьвітної Комісії”, змалював житє-бутє нашого народа в старім краю і в Америцї, та доказав, що тільки тим народам добре живе ся, які мають високу осьвіту і культуру, отже і Русини в Америцї мусять до своєї народної просьвіти горнути ся. До осягненя сеї цїли дійдуть наші люди в Америцї через закладанє руських шкіл для дїтий, уряджуванє курсів для неграмотних, театральних вистав, научних відчитів і т. д. Тому, що таку проґраму діяльности мають просьвітні товариства, повинні Русини по всіх усюдах Америки, деб тільки хоть горстка Русинів була, закладати товариства „Просьвіта”. Сї просьвітні товариства під проводом „Просьвітної Комісії” поведуть цїлу культурну працю між Русинами в Америцї.

По промові п. Кнїгиницького вив'язала ся оживлена дискусія, в якій забирали голос п. Д. Мних, о. Е. Сидоряк і п. Каськів.

На зазив п. Кнїгиницького приступлено еще на вічу до основаня для нашого міста товариства „Просьвіта”, до якого сейчас вписало ся 55 членів. Приступивші члени зложили сейчас на руки п. Кнїгиницького титулом вписового і членських вкладок квоту $20.00, та вибрали на свого відпоручника до „Просьвітної Комісії” п. Т. Каськова.

Відсьпіванєм під рукою п. Каськова кількох патріотичних і народних пісень, закінчило ся просьвітне віче.

Г. Дідоха, секр.

Галицький рай.

Я чоловік бідний, ґрунту нема нї крихітки, всего-навсего одна хатина, тай і то стара. А тут жінка, діточки дрібні, коби здорові. Два хлопчики в мене, один має чотирнайцять а менший кінчить дванайцятий рік. Пастушать мої дїти у добрих людий тай за се заробляють їду і одїж. Я і жінка мусимо якось сьвітом коротати, щоби дїтий допильнувати. Жінка пряде і заробляє, ну а в мене старого, який там вже заробок!... От іду до поблизького зрубу, наріжу березини та складаю мітолки через тиждень. А в понедїлок беремо з жінкою по вязцї на плечі — тай на торг до Стрілич нових. Невеликий з сего заробок, по 3 або 4 крейцарі за мітлу платять, а тут і панови треба заплатити за друге. Ну, але що дїяти! Треба якось заробляти та як мож своїм сьвітом крутити. І яке се наше житє. Бульба та борщ, часом каша і хлїбця кавалок — та і за се Богу дякувати. Ще в лїтї пів біди. Чоловік лекше дещо заробить у богатих людий. Тут роїв допильнує в пасіцї, там у ночи пильнує сїна або снопів, то піде на річку і деяку рибу спіймає — ну а в зимі сего всего не стає. Що з жінкою заробимо, то і з'їсть ся сейчас, а часто і голод до хати загляне, звичайно як у халупників.

Не солодко отже нам було на сьвітї. А прецїнь найшов ся добрий чоловік, що і тих достатків менї старому та жінї позавидував. Із злоби такого добра нам накоїв, що аж тяжко розповідати.

Іду собі раз в лїтї місточком, мітолки звязані на плечах несу та розглядаю ся довкола, чи не закличе де мене яка жидівка. Народу, як звичайно в торговий день, в містї повно, тільки крик і гамір зі всїх боків до уший долїтають. Уважаю, що за мною йде якийсь панок, горбатий, головусий, з очима як у сови. Зторгував я з жидівкою кілька мітолок, а горбатий панок стоїть біля мене та пильно менї приглядає ся. Так дивно на мене дивив ся своїми жабячими очима, що я забажав чим скорше його позбути ся. Відзиваю ся отже до него:

— Купіть, паночку, мітолки у мене. Добрі мітолки, а тано продаю.

І на моє диво панок не відходить, а пробує одну мітолку і стає мене розвідувати, звідки я, та чи часто і богато мітолок продаю в містї.

— От, кажу, раз в тижни в понедїлок приходжу до міста. Часом спродам всї мітолки, а часом мусимо з жінкою і добру половину назад нести домів.

— А чи богато, каже панок, можеш з жінкою виробити мітолок через тиждень?

— Як потреба, — відповідаю. В лїтї менше спродаю, то і менше мітолок роблю, а в зимі більше.

Панок щось подумав і каже:

— Бо я, знаєш, є при цїсарських маґазинах і буду потребувати на другий понедїлок так зі сто мітолок. Лиш чи зможеш виробити менї тілько мітолок?

— Чом нї, кажу, зроблю панови, тілько потреба.

З утїхи на добрий заробок я хотів з панком згодити ся по 4 крейцарі за мітолку, однак він на се не згодив ся.

— Заплачу тобі по пять крейцарів від штуки — каже добрий панок — лиш памятай, щобись менї певно в понедїлок всї приніс до сего великого дому при гостинници.

Тай з сими словами панок поштитулькав дальше в свою дорогу, а менї на серци аж легко стало. Хоть раз буду мати добрий заробок, таж се цїла пятка, можна буде дещо купити жінцї і дїтям.

— От лепський панок — гадаю собі — дай му Боже вік довгий і менї відпусти гріха, що зле мислив про него.

Швидко того дня упорали ся ми з жінкою із нашим товаром. Випродали всї мітолки, а з зарібку закупили в містї соли, сїрників, баньку нафти, дїтям обаринки. Через цїлу дорогу до дому про нїщо инше я не думав тілько про доброго горбатого панка.

На другий день досьвіта забрали ся ми з жінкою до робленя мітолок для міського пана. Наносили ми цїлу стирту; я гиле обтинаю, стружу, жінка листє обчімхує, складаємо і вяжемо держаки, одним словом — в хатї цїла фабрика. Робота аж кипить, бо ми вхопили ся до неї як до горячого борщу, що і слова нема часу промовити. До недїлї вся робота була укінчена.

В понедїлок беремо добрі дрючки в руки, мітолки на плечі, тай гайда до міста! Спека така, що крий мати божа! Пітне ся з нас цюрком, але ми на се не зважаєм, — як заробок то заробок.

Через цїлу дорогу до міста і в містї самім люди та жиди, які не бачили еще, щоби хтось поначіплював на себе стільки мітолок, що майже голови не було видко, — кепкують собі з нас і насьмівають ся.

— А ти де — каже господар, що їхав фірою до міста — спродав свої конї, що фіру прутя сам двигаєш? — Чоловіче, чоловіче — кажуть другі — а де то ви ще березини закупили? — Ай вай — кепкують жиди — що хочете за той ліс?

Ми з жінкою нїчого не відповідаємо, а тільки дихаємо, що аж очи на верх вилазять та терпеливо ідемо дальше.

Вкінци прийшли ми під дім горбатого пана. На подвірю скинули наш тягар зі себе, посїдали на вязках і чекаємо. По хвилї панок виглянув через вікно, а відтак сам до нас прийшов. Стаю до пана, шапку здіймаю тай кажу:

— Сто мітолок принеслисьмо, так як пан казали.

— Добре, добре — відповідає горбатий панок — тільки, чоловіче, менї мітолок нинї еще не треба. Як буду потребувати, дам тобі знати, тут маєш квіток і віддай його війтови. Війт вже буде знати, що той квіток значить.

На таке говоренє пана аж в очах менї потемнїло. — Таж пан казали сто мітолок зробити — говорю — пять срібних менї належить ся, а квітка не хочу.

— Як собі хочеш — відповів пан — і відійшов.

Не було що дїяти. Мітолки розпродали ми на торзї за півдармо, часть забрали назад та вернули домів.

За кілька днїв візвав мене до себе війт. Здивувало мене дуже, чого війт може кликати до себе такого бідака, як я. Приходжу до війта а він сьміє ся і каже:

— Маю, діду, для тебе подарунок з міста.

— Що за подарунок? — питаю.

— От такий — каже війт — і показав менї квіток, який в понедїлок горбатий пан хотів менї дати. — Маєш, діду, заплатити 15 срібних податку, бо наш комісар від „штайрампту” подав тебе до зарібкового податку.

Я станув так, як сей святий Семен стовпник, що то 50 лїт простояв на однім місци.

— Не буду — кажу війтови — платити податку, бо я навіть через цїлий рік не зароблю 15 срібних.

— Га, побачимо — відповів війт. — Як не заплатиш добровільно, то екзекутника пішлю.

І минуло кілька років, а я податку таки не платив. Правда, приходили всякі посіпаки, часами приносили квітки на податок, але нїчого нам не могли забрати. Як тільки здалека побачилисьмо екзекутника в жовтій шапцї, так сейчас я і жінка втїкали з хати і скривали ся в лозах. Тодї посіпаки до хати не добували ся.

Аж одного дня заходили нас в хатї податкові посіпаки враз з війтом, та кажуть менї, що прийшли мою хату продавати на ліцитациї.

— Ти — кажуть — винен 60 срібних податку; як їх нам зараз не зложиш, то продамо хату. Я мов підрізаний став, бо навіть 60 центів не мав при души, не то 60 срібних.

І спродали мою стару хатчину. Жид арендар купив за 40 ринських та зробив з неї хлївець для теляти.

Такий заробок дав менї горбатий пан з міста.

І жию далї з бабою в комірнім, доки Бог віку продовжить. Вона пряде, хлопцї людську худобу пасуть, а я свої мітолки роблю.

Василь Гасій з Стейчелтон, Н. Й.

„СКАЖІТЬ, ЩО ТО Є ЛІТАҐОНІЯ?”

(Справдешня подія).

Дурний той батько, що посилає свої дїти до шкіл вчити. Бодай ті школи — не дочув я слів проклону так, як нечайний шум вітру заглушив останні слова. — Хто хоче на старі лїта стілько клопоту, що я із вченими синами, нехай їх посилає в школи — нарікав селянин, вертаючи з міста.

Дивіть ся, добрі люди. Мав я по першій жінцї пять, а по другій двох. Та ті другі ще маленькі, а вже видно, що з них буде щось доброго; воно і коло мене заговорить. О се спитає, о то цїкаве! А тамті пять — то шибеники, всї ледащо. Не досить, що нїодин з них дому не тримає ся, та що дивіть ся, що менї виробляють! Той найстарший, то мій ворог тяжкий, через него менї не можна нікуди на очи людям показати ся.

Як зле я зробив, що його післав до шкіл. Я був би не післав, але вона, моя небіжка жінка. Вона до сього довела. Післав я його до школи до міста. Там він скінчив народну школу, четверту клясу, а я гадаю собі, зістане на господарстві.

Де там! Людські дїти пильнують худоби, коний, як господарські дїти, а він ще конї пасти, та з собою бере книжку. Що то господарська дитина? Господарська дитина не має часу читати книжок. А він читає та читає.

Взяв я, якось, впав в злість і всї книжки спалив.

Гадаєте, що то що помогло? Деж там! За кілька днів, в недїлю, якось то було в лїтї — дивлю ся, конї пасуть ся, а він знов сидить над якоюсь книжкою; я вже волїв би щоби заснув, жалю б не було, а то сидить над книжкою!

Впав я у велику злість, зайшов з палицею та через плечі.

А ти, лукава дитино, а що то ти книжку читаєш — кажу. — А що го ти попом хочеш бути? Геть менї від худоби. Менї худоба сохне; — бо знаєте, що як де в господарстві є книжка а ще її хто читає, то худоба від того сохне. Се чиста і чиста правда. Менї небіщик дїд розказував, що на вигонї в нашім селї жив великий богач. Добре йому вело ся, та десь син його видибав книжку і її читав бувало в недїлї і сьвята. Та не знати чого, худоба почала гинути та відходити по одній штуцї. Нинї на тім урочищу сидять бідаки.

Але я заговорив ся, а тут не скінчив, що сталось і сином. Як я його нагнав, а він вам серед лїта в саму сьвяту недїлю втїк з села і десь щез. Я вже не шукав за ним, бо лукавий взяв ся.

Нехай собі йде, гадаю собі.

Десь коло Різдва довідую ся а він — кажуть — пішов до якоїсь семінариї до міста. Хто там знав, що то та семінария. Наші еґомость казали, що то він вчить ся на сїльського учителя. Най там вчить ся, гадаю собі. — з него і так господар не буде.

Ходив він там до тої якоїсь семінариї пять лїт. Ані не заглянув до него. На вакацї то приїздив, але книжок із собою не привозив, бо я би був попалив. Се шкідно в господарстві, де є худоба...

По пятьох лїтах вийшов на вчителя і десь там подали його до міста. Най там — гадаю си. — З него і так не буде господар.

А та лукава дитина, той вчитель, той мій синок забрав менї молодшого хлопця Федя і вислав до Америки а другого дав до ткацької школи. Гей, гей, люди добрі. На ткача вчи? і то ще аж три роки? Та в нас тілько ткачів, кождий робить полотна і валовину а жаден не тратив анї року на якусь науку. А то аж три лїта, хиба ждам воду буде носити...

Але най там, гадаю собі. Подивлю ся, що буде дальше.

Скінчив той ткацьку школу, вернув до дому. Слухав мене. — гріх бим мав, як бим збрехав, — але щож, записав собі якусь ґазету, що приходила до него раз до тижня.

То вже, дивіть ся, читає вам в живі очи. А ту менї в господарстві худоба марніє.

Розсердив ся я раз і взяв та подер йому всї ґазети та спалив. А він до мене: „Що ви робите, тату — каже — таж ви так поступили, як дикий чоловік, на що ви нищите се, що люди сотворили?! У вас нема для мене житя, бо ви дикий чоловік. Се сказав і повіяв ся в сьвіт від мене і слих загинув. Кажуть, що він десь в великій ткальнї в Америцї, чи що. Господь знає, чи то правда.

Ще остало ся двох по тамтій жінцї. Щож, коли середущий у війську і наймолодшого тримає той лукавий у себе і висилає до якоїсь середної школи. Що з него буде, я не знаю. Кажуть, що він може вийти на адуката. Або я знаю, чи то правда!

Ой, коштують вони мене, паноньку, коштують гроший! Той вчитель, то давно що вакацу витягнув в мене аж но десять ринських.

А знаєте самі, де нинї у бідного христіянина взяти десять ринських?

Абож той, що тепер в школї, тягне з мене остатну сорочку. Мушу йому що місяця післати по чотири корони. Здає ся, що то мало, а то на рік, то збере ся аж двайцять штири ринських. Я вже не годен витримати з тими лукавими дїтьми.

Але най там, гадаю си — вони і так не будуть господарами. А тим часом пише до мене той вчитель, щоби для мого наймолодшого післати на чоботи, бо не має в чім ходити до школи.

Боже милосерний, тепер в лїтї до школи не має в чім ходити. Людоньки добрі, тож цїле село босо ходить, а він в чоботах. А хибаж він ходить межи гадє, та боїть ся, щоби його не покусало.

Не післав я нїщо. Можу ходити я босо, най і він ходить.

Аж тут дістаю із суду візванє на послуханє.

Приходжу а пан сендзя до мене:

„Чи ви маєте сина в Америцї?”

„Та маю — кажу — аж двох. Не знаю, о котрого пан сендзя питають”.

„Син ваш називає ся Федь Ладій”.

„То мій син”, кажу.

„А другого сина маєте в містї Л.”

„Маю, кажу, аж двох, один є вчителем а другий ще в школах, вчить ся”.

„Отже — каже сендзя — тут пише ваш син Федь з Америки до суду, що позваляє тому вчителеви продати поле, яке той Федь купив, а гроші дати на науку того, що в школах”.

„А недочеканє — кажу — хто прийде на те поле, тому не жити. Я те поле вживаю і нїкому не дам продати. Я господар”.

„Лукаві дїти — кажу — поволокли ся по сьвітї і ще менї ось публїку роблять”.

„А чому вони розійшли ся по сьвітї” — питає мене сендзя.

„А от, кажу, прошу ласки пана сендзього. Скоро котре до розуму дійде, то зараз втїкає з дому, — то той учитель бунтує”.

Я гадав собі, що сендзя щось на них скаже, а сендзя підсьміхнув ся до мене зпід лоба і каже: „Добрий з вас батько, коли вас дїти не тримають ся, скоро прийдуть до розуму”.

Стид менї зробив ся і я вийшов.

По дорозї стрінув я нашого еґомосця і повідаю цїлу історію про мого сина вчителя.

Довго я розказував а еґомость слухають а в кінцї кажуть до мене: „Чого ви хочете від вашого найстаршого сина. Він є (а всї люди кажуть) чесним чоловіком. Своїм коштом вивчив одного і тепер другого в школах. Одного вислав в Америку і другого, і ті присилають сюди до кас до краю гроші, щадять дуже пильно. Ваш син найстарший є дуже добрим... якось дивненько сказали еґомосць таго... нї... лїтаґоґом.

Він вчив ся ріжних наук а найбільше лїтаґонії і через те його люди шанують.

Як би ви були трохи осторожнїйший, то ви би на свої добрі дїти нїщо не повинні казати — говорили еґомосць. — Сини ваші (нїби мої) самі собі помагають в здобуваню куска лекшого хлїба. Чогож ви нарікаєте”.

Як зачали еґомость говорити як зачали а я забув в губі язика, вклонив ся тай відійшов до дому.

— — — — — — — — —

Чоловік той скінчив говорити, глубоко відсапнув а відтак обернув ся до мене і дуже сердечно питає:

„Скажіть менї, паноньку, що то є та якась л ї т а ґ о н ї я? чи то така наука, щоби батьків обдирати? — бо я не сьмів про се питати еґомосця”.

— — — — — — — — —

Таке розказував менї селянин, у якого я присїв ся на возї з міста Б. до села М. Із його розказу, який я переповідаю майже вірно, пересьвідчив ся я, чого подібним селянам потреба:

Просьвіти і осьвідомленя...

Василь Звор.

Страшна недуга.

Походженє сифілїса, подібно як усїх заразливих недуг, спочиває в далеких незвісних сумерках. Що до її початків в Европі, то припускають загально, що сю страшну недугу пізнали в Европі вперше війська Кароля 8-го в часї облоги під Неаполем, звідки дїло нищеня пішло по усїх краях Европи. А що на той час припадає відкритє Америки, богато досї ознак доказує, що моряки Кольомба привезли з собою з Нового Сьвіта такий нещасливий „дарунок” і дійсно в кількох послїдних роках скріплено теорію про американське походженє сифілїса новими, на око непохитними доказами. Проти тої теорії одначе виступив професор Судгоф з Липська. Він завдав собі труду та ще раз переробив увесь історичний матеріял і прийшов до пересьвідченя, що ся гіпотеза не відповідає правдї.

Як проф. Судгоф, звісний авторітет в области історично-медичних дослїдів, в своїй книжцї доказує, зустрічаємо ся з твердженєм про те, що сю заразу занесли в марцї 1493 р. товариші Кольомба з острова Гаїті, доперва в 1539, а зглядно як инші кажуть в 1525 р., отже що найменше о один повний людський вік житя пізнїйше від самої подїї. Чи ся недуга істнувала вже в Америцї перед 1492 р., є загально сумнївною річю, а се тому, що на всїх передкольомбійських костях сифілїтичні прикмети є дуже сумнївної вартости, коли навпаки в 17. та 18. віцї ся недуга забрала зовсїм певно між Індиянами численні жертви. Також про сифілїтичні заразки не знаємо нїщо певного із літературних творів старинного сьвіта. Се одначе не є дуже дивне, бо якраз на заразливих недугах старинні лїкарі як слїд не розуміли ся. Бракує нам також костий із тих часів і се виключає майже зовсїм діяґнозу сифілїса з тих часів.

Проф. Судгоф уважає також неймовірною річю, щоби тодїшні дуже досьвідчені еспанські лїкарі не запримітили сейчас сеї недуги в Европі тим більше, що у неї виступають такі видні познаки. А прецїнь перед 1495 р. нї один з тих лїкарів не знає сеї недуги. Доперва в 1495 р. один італїйський фільозоф і неборожник, др. Нїколло Сцилїчіо, зустрічає сю „нову недугу” в Барцельонї підчас сеї наукової подорожи і каже, що вона недавно прийшла з полудневої Францї. Проф. Судгоф не годить ся також з тим твердженєм, що у військах Кароля 8-го панувала пошесть сифілїса. Найстаранїйший перегляд усїх неаполїтанських архівів не згадує про се анї словом. Доперва в 1946 р. згадують в Неаполї про сифілїс, а у французькім війську під Неаполем ширила ся пошесть не сифілїса, а тифу. В Нїмеччинї згадують про сю недугу в 1493 р., а сойм в Вормацї занимає ся тою недугою під назвою „страшна короста” вже 26-го марта 1495 р. Держава рішила іменно виступати проти сеї недуги та побороювала її в той спосіб, що усїх сифілїтиків, котрі не були підданими нїмецької держави, проганяла з краю. Цїлї громади сифілїтиків мешкали в тих часах на лїнїї від Безансон до Ворімберґу та від Мецу крізь Штрасбурґ до Відня і тим треба собі пояснити, що та обставина навела людий на думку про епідемію сифілїса. Така незручно ведена борба з сифілїсом стала причиною, що не лише ся недуга не уступала, але навпаки творили ся її нові величезні жерела. В тих часах починають також уживати в лїченю сифілїса живого срібла, котре вже від XII. віку уважало ся універсальним лїчничим средством. Опираючи ся на тих твердженях оспорює проф. Судгоф теорію американського походженя сифілїса, не подає він одначе, де може лежати жерело сеї недуги.

КАЛЄНДАР.

НАДОЛИСТ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
13	Четвер	Стахія Нарк.
14	Пятн.	† Косми і Дамяна
15	Субота	Акиндина
16	Неділя	22. Акетини Іос.
17	Понед.	Іоанкія прп.
18	Вівтор.	Галактіона м.
19	Середа	Павла еп. Кл.

НОВИНКИ.

З Америки.

— Похорони бл. п. Анни Шаршонь. Дня 5-го с. м., о год. 8.30 рано, явили ся в домі жалоби три руські сьвященики: місцевий парох о. Констанкевич із своїм дякоучителем п. Білоусом, о. Левицький з Шенандоа з дякоуч. п. Сидорським і о. Хомяк з Мт. Кармел з дякоуч. п. Камінським і відправили панахиду. Після того вирушив жалібний похід на чолі Сестрицтва сьв. Анни до церкви, що заповнила ся у щерть приятелями та знакомими небіжки. Жалібну Службу Божу, а відтак весь похоронний обряд відправив о. Левицький в асистенції двох других сьвящеників. Сьпівав прекрасно і дуже трогаючо місцевий мішаний хор. Процальне слово, що витиснуло присутним неодну слезу з очий, виголосив сам о. Констанкевич. По сумнім богослуженю, десь коло пів до першої, вирушив похоронний похід на руський цвинтар. На переді їхали керичі, а за ними ступав нарід, що зібрав ся чисельно, бо й погода дописала. Окрім Шамокінців було богато й посторонних людий, між ними предсідатель Р. Н. Союза, п. Капітула.

— Курс висшої осьвіти в Канаді. Заходом комітету наших земляків у Вінніпеґу в Манітобі устроєно тут просьвітний курс з обсягу української історії і літератури.

Прелеґентами мало бути двох галицьких професорів, та з огляду на слабе заінтересоване курсом тутешного громадянства обмежено ся на спроваджено з старого краю лишень проф. П. Карманського, а другого прелеґента заступлено студ. фільозофії Крижановським, що приїхав до Вінніпеґу ще весною. Перший з них викладав укр. історію і літературу з пошевченківської доби, а другий історію літератури і граматику рідної мови. Наука відбувала ся в одній з міських шкіл в північній, або українській части міста в т. зв. Strathona School по 5 годин що дня, а кромі сего істнував ще вечірний двогодинний курс з сею самою програмою для робітників (денний курс був призначений для учителів). Не знати, задля якої причини фреквенція на обох курсах була слаба; денний курс числив всего 20 слухачів учителів, а переважно абсольвентів учител. семінара в Брендоні, а вечірний ще менше. Причину треба мабуть приписати недоцінюваню тутешніх Українців значіня науки рідної історії і мови тому, що тут лиш сей може здобути якунебудь позицію, хто знає англійську мову. Хоч не буде без вини і комітет, що не зумів заінкавити курсом ширших кругів і не умів його як слід розреклямувати. А без реклями тут нічого не вдієш. Курс тревав від половини липня до половини серпня т. зн. всего місяць, бо учасники мусїли вертати до шкіл, в яких в сім часї зачинає ся наука.

— Мексиканська справа. През. Гуерта вислав всім державам дипльоматичну ноту, в якій заявляє, що послідні вибори на президента мексиканської републики не відбули ся після вимог конституції, отже Гуерта ті вибори уневажнив та в коротції розпише нові вибори. Дальше заявив през. Гуерта, що так довго полишить ся на становищи провізоричного президента, зглядно диктатора, доки Мексико в законній дорозї не вибере нового президента. З причини послідних подій в Мексику, відносини між Злученими Державами а Мексиком в такім степени заострились, що кождої хвилї мож сподївати ся вибуху війни.

— Вибори в Злучених Державах. В послїдних днях відбули ся вибори ґоверноріє в стейтах: Ню Джерзі, Масачусетс і Вірджінія. Всюди вийшли демократичні кандидати. Тільки при виборах майора міста Ню Йорку демократи перепали. Майором Ню Йорку зістав вибраний Джан Мічел, кандидат републиканців. Також В. Сульцер, бувший ґовернор нюйорської держави, якого недавно повалили демократи, вийшов послом до нюйорського сойму. Теперішний політичний склад нюйорського сойму є такий: 85 послів з републиканської партії, 43 демократів і 17 членів партії проґресістів.

— Опіка над упослїдженими. Правительства трох канадійських провінций провадять переговори в справі опіки над упослїдженими. Переговори суть вже на укінченю, а основою їх є те, що кожда з тих провінцій має обняти якусь галузь опіки над упослїдженими, іменно Манітоба обнимає опіку над глухими і німими, Саскачеван над сліпими, а Альберта над божевільними.

— Поганий вчинок Русина. В місцевости Судбури, Онт., в Канаді, засудив суд на кару смерти Русина, Петра Гуцула, який сокирою вбив свого краяна Гуцуляка. Убийник і забитий приїхали разом до Канади з Буковини. Виконанє присуду кари смерти відбуде ся 29-го грудня с. р.

— Поліцийні зарядженя в Шікаґо. Шікаґо, Ілл., займає між американськими містами перше місце що до занепаду публичної моральности. Статистика вказує, що величезний процент злочинів і переступств, сповнюваних в Злучених Державах, припадає якраз на місто Шікаґо. Щоби злу зарадити, видав в тих днях майор міста Гарісон приказ шефови поліції, що о 1. годині всї сальони в містї мають бути замкнені, що має знести ся всї публичні доми розпусти, які були операційним центром всїх злодїїв і злочинців. Крім сего заведено в Шікаґо т. зв. „летучі патрулї", поліцийні відділи, які цілу ніч мають патрулювати по тих частях міста, де доси ніякий чоловік не міг важити ся нічною порою йти, бо наразив би ся на певний розбій і грабіж.

— Коштовні похорони. Стейтова промислова комісія в Медізон, Віс., звернула в послїдних часах увагу на незвичайно високі рахунки, оплачувані за похорони робітників. Доказано, що ті рахунки виносять переважно по $300 і $400, помимо сего, що родини померщого є незаможні. В посїданю стейтової комісії є в посїданю велике число так високих рахунків, що комісія узнала за відповідне вмішати ся в сю справу. Одна вдова по робітнику, який полишив реальність вартости $1.200, мусїла спродати частину реальности, щоби заплатити рахунок за похорон, виносячий $325. Рахунок, надісланий погребником вдові, був такий: Домовина $200; скриня на трумну $50; повози $36, караван $8; льот на цвинтари $25; виконанє гробу $3; засипанє гробу $3. Після постанов стейтової промислової комісії, в случаю, коли працьодавець має покрити похоронні кошти робітника, є установлена на ту ціль найвисша квота $100, отже заледви третина сего, що бідні вдовиці мусять платити погребникам.

— Вістки з бразилїйської Руси. В прудентопільській оселї Іваї, відбуло ся торжественне посьвячене нового шкільного будинку. Будинок сей вже від трех літ побудований, але аж в останнім часї зовсім викінчений та упорядкований. Посьвяченя доконав о. ігумен М. Шкірпан при участи численного народу, котрий прибув з усїх поблизких ліній, та шкільної дїтвори під проводом учительки, п-і Римкевич. В гарно прибраній шкільній салї відправив о. Ігумен Шкірпан Службу Божу, а потім наступила наука, в котрій сьвященик накликував нарід до єдности, згоди та стремлїня до щораз більшої просьвіти. — В кольонії Ріо Прето заложено недавно читальню „Просьвіти".

— Бідні судії. Повітові судії в Канаді відбули недавно мітинґ, на якім виготовили петицію до правительства з просьбою о підвисшенє платнї. Тепер побирають повітові судії найменшу платню $7.000.00 річно, а домагають ся підвишки в висоті $2.000.00 долярів так, щоби платня повітового судії виносила найменше $9.000.00. Як причину жаданя підвишки платнї подають судії теперішну дорожнечу. В своїй петиції судії не подали, чи на випадок відмови їх жаданя розпічнуть страйк.

— Не знає, що з грішми зробити. Військовий пенсіоніст Мілтон Бовман, чоловік 80-літний, прибув недавно до Стонінґтон, Ілл., щоби обняти міліонову спадщину, яка йому несподївано припала по смерти його братанича. Старець цїлком щиро оповідав в судї, що несподївана спадщина не зробила йому радости, противно причинила клопотів, бо сам тепер не знає, що йому з тільки грішми робити.

Зі старого краю.

— Українці поборюють австрійське правительство. Недавно розпочала ся сесія віденського парляменту. Головною задачею праць парляменту мало бути ухваленє державного буджету, тим більше, що по сегорічній воєнній ворохобні, в якій Австрії припала справдї пасивна, але за се дуже коштовна роля, стан державних фінансів Австрії знаходить ся в дуже прикрім положеню. Австрійське правительство запевнило собі еще перед скликанєм парляменту попертє свого фінансового пляну з боку всїх сильних політичних партій, однак забуло про український клюб. Не вірило, здаєть ся, австрійське правительство, що українські посли поважуть ся виступити проти правительства в такій важній справі, як ухваленє державних конечностий. На похвалу представників українського народу в віденськім парляментї мусимо сказати, що вони згідно з основними інтересами руського народу постановили поборювати австрійський уряд, той уряд, який Русинам все тільки вмів обіцяти, а на дїлї іде завше під команду наших політичних противників. Мимо численних обітниць, австрійське правительство доси нічо не зробило в справі заснованя українського університету, — а також в справі виборчої реформи для галицького сойму австрійський уряд не сповнив своїх зобовязань, даних українським послам. Отже з тих причин український клюб у Відни виповів явну борбу теперішному австрійському урядови, та через спинюванє нарад парляменту при ухваленю фінансового буджету, стремить до поваленя правительства, що не хотїло узглянити найважнїйших жадань руського народу.

— Протиукраїнські репресії. „Русскіе Вѣдомости", що сьвяткують саме тепер пятьдесятьліте свого істнованя, подають в однім з останних чисел ось таку низку фактів антиукраїнської політики: Замкненє новочеркаської „Просьвіти", сконфіскованє в земських книгарнях творів Шевченка та навіть зшитків з його портретом, заборона розсилати українські часописи через сїльські управи, відказ почтово-телєграфічних урядів принимати телєграми в українській мові, збиранє поліцією вісток про Українців і український рух. Цікавий є слїдуючий факт: В одній із церковних шкіл Поділя губерньска епархіяльна управа викрила „страшний проступок": Учитель пояснював дітям декотрі виклади по українськи. За таке „українофільство" учителя звільнили, а управителя школи перенесли. В Київі робили заходи на позволенє видавати журнал „Печатное Слово" в московській і українській мові. У виданім рішеню уряду зазначено одначе, що журнал видасть ся тільки на одній московській мові, та що лише оголошеня можна друкувати на обох мовах. Та більше всего забороняють українські театральні вистави — аматорські і професіональні. Район заборони дуже просторий та обіймає більшість ґуберній з переважаючим українським населенєм. В полтавській ґубернії вистави заборонено в місточках Оржиці і Білоцерковці та в селї Радіонівці; в містї Зінькові, тої самої ґубернії, на вечері, присьвяченім памяти композитора Лисенка, заборонено читати реферат про него і виконанє кількох пєс; крім того інспектор народних шкіл заборонив підчиненим йому учителькам виступати на вечері. В ґуберніях подільській, чернигівській і катеринославській не позволяють навіть на театральні вистави популярних та політично цілком невинних представлень.

— Чому посол Петрицький вивозив емігрантів? Посол Петрицький помістив у „Neue freie Presse" таку заяву: Я виступив з українського клюбу, щоби з одної сторони не входити зним в конфлікт з приводу звісної еміґраційної афери, а з другої, щоби всю одвічальність — о скільки яка спала би на мою особу — поносив я сам. Та одвічальности я не бою ся, бо в цїлій афері є підкладом зовсім що инше, як те, що загально піднесять. О скільки ходить о мою дїяльність в цїлій справі, то нею кермувало переконанє, що зріст еміґраційного руху має свою причину тільки в наслїдках тяжкої господарської кризи, та що того руху штучними способами не можна здержати. На основі зазивів моєї повітової політичної орґанізації, а особливо на основі однодушної ухвали зборів виборців, вважав я своїм обовязком прийти моїм бідним і темним селянам в поміч і взяти їх в свою опіку в сім тяжкім часї. Покищо стільки мав я подати до відома публичній опінії в моїй справі.

— Загибіль наших емігрантів на „Вольтурнї". До Надорожної, товмацького повіта, повернув наочний сьвідок катастрофи на „Вольтурнї". Тамошний селянин Ів. Євчук з кільканайцяти співгромадянами їхали сим кораблем до Америки та не всїм судило ся вернути. До Надорожної вернув лише один Іван Євчук, який приніс страшну вістку, що всї його сусїди, безталанні товариші подорожі, вже не вернуть домів, бо або згоріли у полуміни горіючого „Вольтурна", або потопили ся. Крім сього згинуло богато руських еміґрантів з инших сіл. Товариство „Уранїюм", до якого належав „Вольтурно", мимо сього, що не мало концесії на Австрію, вивозило за посередництвом віденського бюра подорожи „Універзаль" та його сотрудників масами наших еміґрантів до Америки. Аґенти сього товариства висилали потайні листи, в котрих без женади писали: „Коли хочете втечи перед військом — їдьте до нас" і подавали точні інформації, куди і як їхати. Ся лінія висилала наших еміґрантів через Швайцарію і Францію до Америки.

— Щедрий запис на народні цїли. Минувшого місяця помер в Станиславові бл. п. Петро Будзїнський, проф. учительського семінаря та тихий а щирий український громадянин і народний робітник. Померший записав цїле своє майно в кводі 60.000 корон на народні цїли, розділивши його на „Рідну Школу", „Просьвіту" та на стипендійний фонд свого імени для вбогих учеників.

— Охорона материньства в Австрії. Пятьдесять чеських звязків і жіночих товариств внесли до віденського парляменту петицію, випрацьовану докторкою Елїзою Возабовою, в справі охорони материньства. Петиція домагає ся ухваленя закона, який запевнив би всім незаможним жінкам в часї вагітности і злогів грошеву ренту, безплатну поміч акушерки, а в разї потреби лїкаря. Крім сего мала би бути признана матерям-робітницям, які кормили би немовлята еще по 3 місяцях, премія від держави в кводї 40 корон місячно. Є се в Австрії перша проба запевненя правної охорони материньства в законодатній дорозї.

— 10 лїтний підпаляч. В однім угорськім селї недалеко Кечкемету лучали ся недавно дуже часті пожари. Тамошні господарі були в немалім страху, бо майже не було дня, щоби в селї не згоріли які будинки або стоги збіжа, сїна і т. д. Кождий був переконаний, що в тім є рука злочинця, однак годї було викрити підпалича. Аж одної ночи зловила сторожа 10 лїтного хлопця при підпалюваню стога сїна. Хлопець признав ся, що всї пожари були ним заподїяні, та що підпалював з приказу батька. Увязнений батько хлопця признав ся також до злочину і виправдував ся тим, що через спричинюванє частих пожарів в селї хотів настрашити свою жінку, щоби на него переписала ґрунт.

— Земля для руських селян. Краєвий Союз кредитовий у Львові купив на лїцитації дві маєтности: Черницю і Антонівку, в брідськім повітї, за цїну 1 міліон 275 тисяч корон. Обі ті маєтности, які числять разом 2.600 морґів землї, розпарцелює Союз кредитовий між наших селян, які в тій околиції дуже дїймаючо відчувають брак землї.

ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА!

З широкого сьвіта.

— Новий скандал на Угорщинї. Від коли зайшла в угорськім парляментї сварка межи правительственними послами і опозицією, в якій, як вже перше писало ся, уряд уживав поліції до того, щоби викидала з парляменту опозицийних послів, — від того часу опозиція виносить на денне сьвітло неодні погані справки угорських державних мужів. Звісний є процес теперішного президента угорських міністрів Тіси з одним опозицийним послом. В сїм процесї показало ся, що Тіса уживав державних гроший на партійні цїли і тим способом зробив державному скарбови шкоди на більше як міліон. Тепер опозицийні ґазети пишуть про подібну справку попередного президента міністрів, Люкача. Люкач постарав ся о концесію для одної компанії на „дім гри" (дім, в якім управляють газард і тягнуть зиски з загорілих грачів). За се та компанія дала до партійної каси Люкача півтора міліона корон, при чім „визначні дїячі" сеї партії добре обловили ся. Коли Люкач перестав бути президентом міністрів, відобрано ту концесію під впливом віденського двору. Компанія, що поробила вже кілька міліонів видатку на приготованя а тепер заказано її отворити той „дім гри", буде скаржити Люкача. Люкач хоче вернути тих півтора міліона з власної кишенї, а відтак відобрати собі ті гроші від партії. Такі то інтереси роблять угорські „підпори престола".

— Невдачний бунт монархістів в Портуґалії. В Лїсбонї, столиці Портуґалії, звідки перед 2 роками вигнано короля а заведено републиканський лад, сторонники короля викликують від часу до часу заворушеня і бунти, щоби в сей спосіб уможливити королеви поворот до краю. Недавно групи молодих людий намагали ся заатакувати касарні поліції і жандармерії. Аґітатори пробували перервати в кількох точках недалеко Лїсбони телєграфічне і зелїзниче получене, але сейчас їх розігнано. В Лїсбонї увязнено понад 100 осіб. В містї приверненo порядок. На провінції не було ніяких неспокоїв. Губернатор провінції Порто видав відозву, в якій повідомляє населенє, що проби викликати бунт в Лїсбонї сейчас здавлено і додає, що в цїлій Портуґалії публичний порядок цїлком запевнений. В урядовім комунїкатї оголошує португальське правительство: Мимо приготовань, які роблено здавна, проба монархістичного бунту зовсім не повела ся. В бунтї не взяв участи анї один член армії. Правительство знає всї подробиці заговору і покарає одвічальних провідників руху. В цїлім краю панує вже повний спокій.

— Страйк лїкарів. Лїкарі італійської торговельної маринарки застрайкували, бо в сей спосіб хочуть виборотити собі лїпшу платню за свою працю. Страйк лїкарів попирає італійська юнія морських робітників, тому є надїя, що страйк лїкарів скоро і корисно закінчить ся.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годнє гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

ЩО ПИШУТЬ АНҐЛІЙЦІ ПРО НАШИХ КАНАДІЙСЬКИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ.

Останними часами вся канадійська преса заговорила про неанґлійські народи в Канаді, а головно про наших переселенців. Анґлійці поважно стали думати про будучність Канади у виду великого числа жителів других народностий і стали побоюватись за будучий вигляд сеї анґлійської провінції з огляду на мову і патріотичні почуваня та аспірації. Нема дня, нема часописи, яка не говорила-б про сю „злобу дня“; з малими виїмками усї бють на трівогу і з великим завзятем виступають проти допущеня до шкіл инших мов кромі анґлійської. А в провінції Альберті зачала ся вже правдива круціята на наші школи.

Сим разом лишу на боці сю справу, а зверну увагу на се, що говорять Анґлійці про наших переселенців взагалі, а зглядно, як вони представляють їх спосіб житя. — Загально кажучи, наші переселенці своєю вродженою інтеліґенцією і порадністю перевисшають мужиків чи робітників анґлійських; можна навіть сказати, що в них також замітне більше виховане політичне, яке вони винесли зі старого краю, де політика є чимсь серіозним, а не забавкою, ради розігнаня скуки, як се замітне у Анґлійців, пережитих і зматеріялізованих.

Що не можуть наші люди дорівнати Анґлійцям під зглядом економічним, сему виною несправедливе наділенє наших іміґрантів найгіршими землями і найдальше від збутових ринків, незнанє анґлійської мови, недостача інтеліґенції, що повела-б просьвітно-економічну роботу, а вкінци наш консерватизм, який з одного боку є корисний, бо спиняє денаціоналізацію, але з другого боку шкідливий, бо є продовжуванєм патріярхальної господарки в Канаді, а се тут абсурд і самовбійство. Впрочім пізнати житє наших фармерів не мав я ще нагоди, бо перебуваю в місті. Знаю лиш фармерів з оповіданя їхніх синів, або зі стрічи з ними в місті. Се типові наші „зяімчені“ мужики, що ходять в строю каменичних сторожів, або робітників і присвоїли собі всї норови таких одиниць. З малими виїмками всї сильно задовжені, бо примітивна господарка і висше згадані инші непригожі їй услівя не дають їм спромоги видержати конкуренцію з фармерами других національностий. Є між ними і богачі, яких маєтки можна оцінювати на 30—40 тисяч долярів, але се одиниці і то найдеть ся їх радше на заході, чим прим. в Манітобі. Всїлякі свої і чужі дурисьвіти здеморалізували їх під кождим зглядом, а особливо на поли релїґійнім тут ціла Вавилонія. Є у них ще богато завдатків на красше, але треба швидкої помочи. А ся поміч можлива тільки у формі іміґрації підприємчивої образованої галицької молодїжи і фахових економістів.

Але пора перейти до річи.

В моїх руках тижневник, що виходить в Монтреал під загол. „Family Herald Weekly Star“ — ч. 41 (з д. 8. X. 1913). На першій сторінці на самім вступі поміщена простора статя: „Чужинець серед наших загород“ — написана двома людьми (мабуть учителями): J. H. Hardy-м і R. W. Staples-ом.

Статю ілюструє досить вдатна вінєта, що представляє весільний танець наших поселенців, фотоґрафічна знимка з весїля і з двох хат з соломяною стріхою, і фотоґрафія одної руської школи.

„Сорок миль на північний схід від Едмонтону — читаємо па вступі — на просторі кількох миль на схід і на полудне на північній віднозї ріки Сескечеван лежить оселя, що числить понад 30 тисяч Русинів, або, як їх часто називають, Галичан. Розуміє ся, така значна скількість народу грає і буде грати визначну ролю в політиці Альберти. Вже вибори в трьох округах були рішені їх голосами, а при послідних провінціональних виборах один з них вислав до парляменту члена, що був Русином з походженя“. (Се вибраний сего року до провінціонального парляменту в Альберті москвофіл Шандро, який радше шкодить, чим приносить своїм виборцям користь).

„Перед 20 літами сей нарід прибув сюди з Галичини, австрійської провінції, що межує з Росією.

„Мальовничі покриті стріхою хати і білі доми сего народу з середущої Европи примістились в корчах, окружені управленими полями ріжного виду, до яких вони звичайно додають кождої весни кілька нових акрів. Недостача математичних здібностий, які сей народ виказує відповідно до своїх доріг, є дійсно гідна подиву. Вони не лишень занедбані і невпорядковані, але до того все ще круті, як індіянські стежки...

„Їх фарми оцінюють на 10 до 18 дол. за акр. Земля богата у глину і урожайна. Найбільший ворог фармера є скорий мороз. Як се кажуть Галичани: „Сей край добрий як би не мороз. Але мороз, мороз, цілий час мороз. Нераз ми не маємо збіжа; мороз забирає все, ми мусимо купувати“.

Літний гість, який спішить крутою доріжкою, нераз здивує ся на появу якоїсь постати, що зближає ся до него рішучим кроком, вимахуючи галузкою осики або лози перед собою. Се простий старокраєвий звичай відганяти в сей спосіб влїзливі мухи, або комарі.

„Галичани перебувають в нашім краю всего 20 років, а що їх оселя є надмірно ізольована від канадійських впливів, то вони заховують доси богато із своїх старих звичаїв. Підчас коли мущини убирають ся менше більше так, як Канадійці, то жінки ще і нині мають нахил до свого предківського покритя голови, яке становить хустка закинута на голову і звязана під бородою. Ношенє черевиків вважає ся в літних місяцях зайвим; жінки сповняють всякого рода роботу поза хатою і зовсім не рідко можна бачити чоловіка і його подругу або „жінку“, що копає разом з ним землю. В більшости домів ще уживають до вареня великанських випалених з глини печий, своїх краєвих керниць, себто довгого балька, підпертого другим, що до його коротшого і тяжшого кінця є привязаний тягар. Сї незвичайности без сумніву звернуть на себе увагу чужинця.

Гість наближаючи ся до котрогось з їхніх помешкань, є наражений на поважну небезпеку, що розірве його на кусні писок голодного як вовк пса. Вирве ся з сеї небезпеки і відчинить двері, то стадо курий зірве ся зпід його ніг з криком і він побачить стару курку і її потомство, що гніздить ся під печию. В другім куті індичка висиджує своє потомство, а родина котят бавить ся на земляній долівці. Малі діти сидять на ліжку, по 3 або 4, нечесані; брудні лобузи держать ся матірної спідниці і дивлять ся цікаво на прихожого. Ціла хата заносить сильним, своєрідним російським (?) одором. Коли є пора обіду, то їх стіл, домашнього виробу, є заставлений необмеженою скількістю яєць, зварених на твердо, чорним житним або ячмінним хлїбом і великою скількістю мутної гербати. Найбільш замітною прикметою хати і її жителів є очевидна на кождім кроці недостача чистоти. Помимо гостинности для чужинців, у своїх приватних справах вони виявляють незвичайну скупість. Промисловці кажуть, що вони незвичайно чесні, але всї признають се, що коли „Росіянин“ (автор помішав очевидно Українців російських з Галичанами) не заплатить готівкою, але заявить вам, що заплатить в назначенім дни, то він ніколи не має наміру додержати свою обітницю.

„Релїґія грає визначну ролю в житю сего простого люду, так, що їх церков заспокоює не лишень їх релїґійні, але і товариські потреби. Всї їх сьвяточні дні і сьвяточні оказії суть „сьвятими днями“, днями присьвяченими одному з їх многих сьвятих. В сих днях всяка робота застановляєсь, а деякі діти, що при менше відповідних нагодах лишають ся дома, тоді якраз приходять до школи. Богослуженя відбувають ся лишень тоді, коли через околицю переїздить сьвященик. Се прибирає вид пікніку і великі товпи людий дожидають його приїзду. Дорога заставлена на сотки аршинів возами; коні або запряжені в ярма воли стоять перед ними. Після богослуженя вони засідають гуртками на траві і заїдають поживу, яку привезли зі собою пемов на пікнік. Мущини у своїх робітничих одежах і широко-крисих соломяних капелюхах і жінки в пестрих хустках, завязаних на головах, творять мальовничу сцену. Коли раз в рік їх епископ відвідає оселю, тоді збирає ся велика юрба.

„Вінчанє є великим товариським сьвятом і празник, злучений з ним, триває два або три дні. Звичайно обряд вінчаня відбуває ся в суботу в присутности одного або двох сьвідків. В суботу по обіді і вечером молодїж з цілої громади збирає ся в домі молодої і забавляє ся до пізна в ніч.

„О півночи молода і молодий засідають вистроєні за стіл, на якім стоїть тарілка. Гості переходять один по другім і кождий з них кидає гріш, почипаючи від нікльової монети (мідяної монети не уживають в сім окрузї) аж до доляра. Кождий іде в неділю рано до церкви, а по обіді вся громада відводить пару до її будучого дому.

„Трьох нас було визначними гістьми на їх весїлю. Як ми надійшли, гості збирали ся і кождий чоловік ніс пару хлїбів як дар, підчас коли його „жінка“ або подруга дусила за пазухою куря, що пищало. В салї танців було вже все готове до походу в супроводї двох фальшивих скрипок і бубна. Сусїдний малий будинок, очевидно курник, був призначений на буфет і був забитий незмірною скількістю пива.

„Хотяй вже минуло повисше 20 літ, як вони осїли в сїй части Канади, то одначе виховавча праця між Русинами находить ся ще в стадії дїточого віку. Найдеть ся тут неодна місцевість, де построєно школи перед 5 літами. Кілька нових шкіл отвирали що року, але в численних округах нема ніяких інституцій сего роду. Державні школи се красні, збудовані гарно після пляну будинки з великим простором шкільного ґрунту, звичайно два акри в обєм.

„Число учителів запомагають в значній мірі представителї з поміж студентів університету, яких знадила в сей край і жажда наповнити свою мошонку і замилуванє до пригод. З огляду на се, що більшість старшої ґенерації уміє говорити тільки ломаною анґлійщиною, та що неодин уміє написати тільки своє назвиско, то заходить велике підозрінє що до їх анґлійського вихованя.

Найбільшою перепоною в научуваню є, розуміє ся, недостача у дїтий знаня анґлійської мови. Одначе вони учать ся сего язика з незвичайною скоростю і можна найти дїтий, що після дво- або трилїтнього ходженя до школи можуть безпечно рівнати ся з дїтьми з Онтеріо на тім самім степени науки“.

Вкінци іде апель до учителів, очевидно Анґлійців, щоби вони з повним пожертвованєм працювали в сих школах і приспорили Канаді добрих горожан — розуміє ся анґлійських патріотів.

З наведених слів чужинців можна легко відтворити собі образ житя наших канадійських переселенців; а сей образ всїм нам аж надто знаний. Се образ матеріяльної і моральної нужди, образ, що окидає ся на образ житя на половину дикого племени індіянського. Коли анґлійські, француські чи инші фармери суть богатими панами, поміщиками, мешкають в гарних віллях, роблять все машинами і їздять до поблизьких міст гарними однокінними повозками, а то і автомобілями, то наші фармери провадять житє трохи не номадів. І тому Індіяни, що жиють на т. зв. експеріментальній фармі під Брендоном, так дуже симпатизують з нашими брендонськими семінаристами.

Вправді поки що се своєрідне патріярхальне житє наших переселенців було для них заборолом перед асиміляцією, але нині, коли Анґлійці окружили наш нарід спеціяльною опікою, се заборело являєть ся давним частоколом проти гармат. Нині треба вже иншого заборола: просьвіти і національного вихованя. Я стрічав ся в департаменті просьвіти для Манітоби дуже часто з нашими еміґрантами, що їхали, а то і бродили через багна цїлі десятки миль до Віннипеґу в цїли представленя потреби школи в своїм окрузї. Нарід рве ся до школи, бо бачить, що вона поміж культурнійшими сусїдами конечна; бажає школи рідної зі своїми учителями. До учителів-Анґлійців відносить ся неприхильно. Тут і там впаде з уст фармера слово про потребу економічної роботи, про кооперацію і т. п. Сей або той заговорить про політичну орґанізацію. А всї находять ся в станї дожиданя і сподіваня. Дожидають кращих учителів, що були-б переняті більшим ідеалїзмом і охотою до громадянської роботи, дожидають старо-краєвих сьвящеників, дожидають галицької інтеліґенції, що повела-б роботу з центрів і пхнула-б маси народу по фармах до житя, як вже не красшого, то бодай такого, яке вони пригадують собі зі своєї молодости, з літ пережитих на рідній землї. І коли-б справдї зацвила серед наших канадійських хлїборобів така розумна і плянова робота, тоді ми могли-б дивити ся на сю нашу кольонію як на наш Піємонт. На разї на се не заносить ся зовсім.

П. Карманський.

ЧИ БУДЕ РАДИТИ ГАЛИЦЬКИЙ СОЙМ?

По поваленю компромісового проєкту виборчої реформи, розвязало правительство сойм і перевело нові вибори.

Вороги виборчої реформи здобули серед польського населеня ще більше мандатів, як мали в попереднім соймі. По виборах заликувала польська шляхта, вшехполяки і польські клерикали з політикуючими арцибіскупами на чолї і публично заманїфестували, що їм не в голові ніяка, а тим більше демократична і національно справедлива соймова виборча реформа.

Вправдї відбули вороги реформи кілька нарад і випрацювали навіть проєкти виборчої реформи, але ті проєкти є такі погані, що навіть більше поступові польські партії не згодили ся на на них і вони упали.

Прихильники реформи серед Поляків, найшовши ся в соймі в меншости, умили руки від всего і сїли тихо, передаючи провід в працї над реформою ворогам реформи.

Віденське і краєве правительство змарнувало 4 місяці часу від виборів, не рушивши справи реформи анї на крок вперед. Вправдї відбув намісник Коритовський кілька нарад з представителями ріжних партій, але ті наради були без успіху. Воно і не могло инакше вийти. Маршалок краю, ґр. Ґолуховський, явний ворог всякої реформи; а намісник краю, п. Коритовський, легковажить собі справу і трактує її по легоньки. Президент міністрів, ґр. Штірк, противник реформи, не підганяв нікого до роботи над реформою, анї сам пальцем не рушив, аби прискорити справу. Український соймовий клюб став нерішучий в боротьбі за виборче право і чекаючи 4 місяці на се, що польська сторона зробить в справі виборчої реформи, не робив зі своєї сторони нічого, аби притиснути ворогів реформи до стіни і приневолити їх скінчити справу.

В такій бездїльности обох сторін, зійшло лїто і осїнь. Надійшов час, коли звичайно сходить ся сойм на наради. Всї добре розуміли, що сойм не може зійти ся на наради, бо не приготовано під наради і до рішеня найважнійшої справи, справи виборчої реформи. Але керманичам краю дуже став потрібним сойм. Краєві доходи без ухвали буджету не покрили видатків. Рік 1912 замкнув краєвий видїл недобором 10,081.384 К. В 1913 р. побирав краєвий видїл на основі цїсарського позволеня такі самі краєві додатки, що і в 1912 р., т. є 72% від ґрунтового і 78% від заробкового податку, однак се не вистарчає на покритє видатків і краєвий видїл перебрав з державної каси 28.500.000 Кор. більше, як вплинуло на його рахунок краєвих додатків до каси.

В правовій державі се неможлива була би річ, бо мінїстер скарбу не позволив би краєви зробити непокритого зовсїм довгу в державній касї на 28,500.000 К; але у нас все вільно Полякам робити, що лише може послужити до продовженя їх пановавя над нами. Тепер відійшов мінїстер скарбу Залеський, той сам, що на весні поміг біскупам і шляхтичам звалити реформу, на урльоп, а його заступник Енґль відай не має охоти давати дальше гроші і з державної каси краєви і тому дуже посоловів краєвий маршалок та польські шляхтичі. Банк краєвий вичерпав свої фонди на ратунок скрахованих польських фінансових інституцій і польських дїдичів і аби собі набити свою касу, розіслав своїх директорів в сьвіт шукати позички для себе. Директори вернули з порожними руками з Франції, бо француські банкери заявили їм, що остаточно могли би їм дати високопроцентову позичку, але лише за ухвалою сойму. Ба, польські шляхтичі починають на добре банкротувати. Вони обчислили, що треба би їм до 15 мілїонів корон дати на ратунок, бо инакше богато з них піде на лїцитацію. Банкроцтво краєвої автономії, пусті каси краєвого банку і банкроцтво дїдичів дуже затревожило верховодів краю. Вони побачили, що без сойму не можна виратувати ся. Але як тут скликати сойм на наради, коли проклятї гайдамаки, українські посли, не хотять допустити до нарад в соймі?

Але від чого польсько-шляхоцька хитрість? Поїхали польські верховоди до Відня і нуже вмовляти в мінїстрів, що властиво українські посли не будуть противні скликаню сойму, бо сойм має заняти ся ратунковою акцією для голодуючого селянства. Намісник Коритовський, маршалок краю ґр. Ґолуховський і прочі польські провідники радили кілька днів у Відни і приперли до стіни голову українського клюбу соймового, д-ра К. Левицького, аби він згодив ся на скликанє сойму для ратованя банкротуючої краєвої автономії і польської шляхти. Не досить рішуче поведенє д-ра К. Левицького на тих нарадах, дало притоку польським ґазетам писати, що сойм буде скликаний.

Дня 18. жовтня радила парляментарна комісія укр. соймового клюбу. До комісії належать: др. К. Левицький, голова клюбу, др. Іван Макух і др. Евген Петрушевич, його заступники, др. Микола Лагодинський, радник Іван Кивелюк і др. Володимир Бачинський. Як гостя запрошено д-ра Михайла Короля. Комісія рішила по 3 нарадах однодушно спротивити ся скликаню сойму на осїнну сесію, бо сойм без попереднього порішеня виборчої реформи не сьміє иншими справами займати ся, а що виборчої реформи польська більшість соймова не хоче за згодою української репрезентації, насамперед ухвалити, тому держачи ся за[illegible] без реформи нема сойму, хочби [illegible] збанкротував зовсїм, хочби всї [illegible] зліцитували банки і Жиди, зал[illegible] комісія протест проти скликаня [illegible]. [illegible] протест оголосила комісія в ча[illegible] і передала маршалкови і намісникови. Ухвала комісії звучить:

Парляментарна комісія українського соймового клюбу, зібрана на засїданю дня 18. цьвітня 1913 р., вислухавши звіту з конференцій голови клюбу з президентом мінїстрів і намісником в справі скликаня соймової сесії для внесеня правительственного проєкту виборчої реформи і санації економічних відносин краю, по переведеню дебати одноголосно рішила:

З уваги на те, що новий галицький сойм зістав вибраний під кличем виборчої реформи, котрої ухваленє за порозумінєм обох народів, уважаємо першим і конечним услівєм до всякої соймової акції як в справах суспільно-політичних так в справах суспільно-економічних, як також з уваги на те, що дотеперішні переговори, ведені новим намісником краю зі соймовими ґрупами противними виборчій реформі не тілки не довели до ніякого позитивного результату, а противно — витворили ще більшу розбіжність думок в тій справі, як також з уваги на рішенє українського соймового клюбу з 10 липня с. р., котрим постановлено, що першим предметом нарад найблизшої сесії має бути справа соймової виборчої реформи, заявляємось серед тих обставин проти скликаня галицького сойму так довго, доки не буде згідно усталений зміст проєкту виборчої реформи, як перший субстрат нарад і рішень нової соймової сесії, та доки не будуть дані реальні ґарантії, що сей проєкт стане законом.

Президія укр. клюбу відбула нараду з намісником і маршалком. Маршалок предложив програму нарад сойму. Сойм радив би над реформою, вибрав би перманентну комісію для виборчої реформи (котра по 6 лїтах розійшла би ся, не ухваливши реформи), над краєвим буджетом, бо конче треба гроший, аби покрити видатки і звернути довг до державної каси 28.500.000 К і над ратунком дїдичів і їх посесорів. Дїдичі зажадали 15 міл. кор. для свого ратунку, польські хлопи 4 міл. кор., а для руських хлопів дали би пани великодушно охлапи 2 міл. К як високопроцентові позички.

На виводи маршалка заявила президія украін. клюбу, що не годить ся на скликанє сойму і забрала ся. Маршалок заявив, що конче буде домагати ся скликаня сойму, а як правительство не скличе сойму, подасть ся маршалок до димісії, бо він не може дальше господарити без гроша.

Що буде дальше зі соймом, не знати. Якби правительство, улягаючи домаганю польських верховодів, скликало мимо нашого протесту сойм на наради, то він не буде міг радити, бо в соймі загорів українська обструкція, що розсадить сойм. Але без буджету не годен довше дихати Краєвий Видїл. Тому можливо, що правительство розвяже сойм і Видїл краєвий а поставить місто них адміністраційну комісію, як се діє ся в лихо господаруючих громадах. Польська краєва автономія висить на волоску. Ми за нею не будемо плакати.

Що ми маємо робити? Бороти ся аж до кінця, аби скинути з себе шляхотсько-польське пановане. А нагода добра. Лише відваги і енерґії, а погане ярмо спаде з нас!

Д-р Іван Макух.

Робітнича доля.

Тяжко людині покидати рідну країну, та злидні примушують розлучатись з сімєю, родичами, друзями, селом — всім тим, чим живе душа і серце — і йти в чужі, далекі краї, поневірати ся, шукати не щастя, а шматка хліба.

І де тільки бідна голота не блукає? За моря, за океани несе вона свою силу, щоб там проміняти її на гроші, а потім вернути ся домів і хоч сяк-так доживати віку. Ідуть пасинки житя, самотно блукають — то по непроходимих степах Бразилії, то по гамірливих городах — голодні, зморені, обірвані і шукають заробітків. Темні і забиті. І хто тільки їх не дурить? Агенти, що підбехтують їхати в Америку, запевняють, що там ріками тече мід і молоко, а грошима гатять греблі; пароходчики, що перевозять, як худобу яку-небудь, через води, комівояжери, котрі достарчають дешевший „робочий скот" капіталістам і самі капіталісти.

Всіх нещасна голова годує і зодягає! А дома сидять голодні діти, ждуть — не дождуть ся „американця" з заробітків. А „американець" сидить в темній шахті під землею, довбає каюком камінь і думає: про рідні пахучі степи, про дітий, жінку, рідню... І тягне його в рідне село, а вернути ся ні за що: що заробив, те й прожив, бо не всім „американцям" усьміхаєть ся щастє в чужій країні — не ласкаве воно для голоти.

Богато листів надходить з Америки про долю робітників, яких злидні примусили покинути рідний край і мало хто пише про власне щастє та заможність, а більшість про лиху долю, про смуток-тугу за родиною, рідним краєм та своїми людьми. Один такий лист, написаний віршами, ми подаєм, не поправляючи розміру. В рідним селі автора його поезійка зробила ся вже піснею, яку сьпівають всі — дівчата, хлопці і жінки:

Візьму я паперу
І візьму чорнила,
Туди лист напишу,
Де сумує мила.

Мила моя, мила,
На рідній Вкраїні
Мені-ж горе жити
В далекій чужині.

Люди незнайомі,
Між ними, мов в морі,
Хожу я, блукаю,
Проклинаю горе.

Ще й до того всього
Камяні кати,
Ох, важко їх, мила,
Дуже важко рвати.

Доконали мене
Вони з динамітом;
Тепер я прощаюсь
З усесеньким сьвітом.

Не сховає мене
Вся моя родина
І не прийме тіла
Рідна Україна.

Поховають мене
Байдужі англіки
Прийме моє тіло
Канада на віки.

Мила моя, мила,
Оставайсь здорова,
А за мене щиро
Помоли ся Богу!..

Сумом віє від того листа: і шахти-могили і динаміти і байдужі англіки, між котрими автор листа почуває себе самотним, „мов в морі" і глибокий смуток за Вкраїною, і нарікання на лиху долю, і прощаня з „усесеньким світом".

ВСЯЧИНА.

— Заказ сезонової еміґрації до Німеччини. Російський уряд носить ся з наміром заказати робітникам з Росії виїздити на сезонову працю до Німеччини. Число робітників, що працюють в Німеччині, з самих тільки польських провінцій Росії, виносить понад пів міліона осіб. Тому, що німецький розвинений промисл і німецьке рільництво не можуть обійти ся без чужого робітника, на случай, колиб російський уряд спинив еміґрацію російських робітників до Німеччини, Німці з тим більшою силою, станут через своїх аґентів вербувати наших селян з Галичини і Буковини до сезонових робіт до Прус.

— Суспільне обезпечене в Анґлії. Анґлія пішла за прикладом Німеччини — і за ініціятивою міністра-демократа Льойд- Джорджа видала закон про загальне обезпечене всіх працюючих на случай слабости. Сей закон має в Анґлії доперва від року обовязуючу силу, а вже виказав свої добродійні наслідки. В протягу одного року одержали запомогу 180.000 таких робітників, які без нового закона булиб остали взагалі без ніякої грошевої підмоги. Спеціяльну увагу звертає сей закон на робітників, які запали на грудну недугу. При кількох шилінґах членської вкладки одержують хорі на груди робітники по 60 англійських фунтів ($300) на лічене так, що мають змогу цілковито вилічити ся з своєї недуги.

— Страйкова статистика в Росії. Після обчисленя російського міністерства торговлі, в місяци жовтни с. р. страйкувало в цілій Росії 100.000 робітників; найбільше число страйкуючих припадало на місто Лодзь (47.000 осіб) і Петербург (12.000 осіб).

— Що край то обичай. Австро-угорське міністерство війни видало сими днями спеціяльний розпорядок, в котрім звертає увагу офіцирам, що їм не вільно голити вусів. Голенє вусів є лише привілеєм чотирнайцятого полку драґонів. Сего припису мають тепер офіцири як найострійше придержувати ся.

— Цілий полк російських шпигунів в Галичині. Сими днями арештовано в околицях Перемишля двох російських жовнірів, переодягнених по цивільному: 20-літного Івана Чорнякова і 25-літного Максима Білевского, обох радовиків 65. полку російської піхоти, який стоїть в Холмі. Зізнали вони в слідстві, що полковник сего полку велів з кождої компанії вислати по 30 жовнірів, перебраних по цивільному з порученем, щоби обходили пішки околиці Сокаля, Львова і Перемишля, записували всі роги і їх перехрестні точки, а повернувши до Росії здали про се звіт перед комісією, зложеною з офіцирів. Із звітів сих всіх жовнірів, має опрацювати російська комісія мапу всіх доріг в Галичині, які находять ся біля Сокаля, Львова і Перемишля.

— Корабель в небезпеці. Анґлійський корабель „Тевтонік", який їхав з Ню Йорку до Анґлії, мало що не зазнав судьби нещасливого „Титаніка". Будучи ще недалеко від берегів Америки, „Тевтонік" плив серед великої мраки. Нараз офіцир, який повнив службу, побачив уже в невеликім віддаленю велику ледову гору, яка зі скоростю плила якраз в напрямі корабля. Тільки з великим трудом удало ся завернути корабель з дороги ледової гори.

— Російська безцеремонність. Коли англійський воєнний аташе капітан Уеллі, що на основі російських запросин брав участь в осінних маневрах в Росії, вертав домів, то його, хоч всі його документи були в порядку, арештовано на кордоні та відставлено до Варшави як підозрілого о шпіонажу. Швидко показало ся, що за арештованим нема вини і власти випустили його на вільну стопу, одначе не вважали за відповідне дати йому сатисфакцію. Анґлійська преса енерґічно протестує проти такого поведеня з анґлійським офіциром.

— Хто не любить Росії, не може там їхати. Сьвітової слави критик Юрій Брандес задумав дати кілька научно-літературних викладів в Петербурзі, Москві і Гельзінфорсі, тому зголосив ся у російського консуля в Данії о паспорт на вільну проїздку до Росії. Консуль відмовив видачу паспорта, а на внесений Брандесом рекурс російське міністерство заграничних справ потвердило зарядженє свого консуля в Данії мотивуючи тим, що Брандес не любить Росії та є проти російської держави ворожо настроєний, отже не має пощо їхати до Росії. Брандес стягнув на себе гнів офіціяльних сфер російських тому, що будучи в р. 1887 в Росії, приглянув ся добре тамошним відносинам, які опісля безпощадно скритикував в окремій книжці.

— Законодатні проєкти російської опозиції. Опозиційні посли державної Думи працюють тепер над законодатними проєктами в ріжних справах першорядного значіня, між иншим що до особистої свободи, свободи віроісповіданя, побільшеня числа висших шкіл і т. д. Нові внесеня будуть становити доповнення до зложених вже в Думі проєктів. Перед введенєм тих доповнень до Думи будуть вони ще предметом дискусії, та доперва тоді зредаґують їх провідники поступовців, що прибудуть до Петербурга в тім місяци.

— Мечніков про їду. Професор Мечніков, звісний російський учений, що живе в Парижи, говорив недавно про нові відкритя в области поборювання рака і сказав при тій нагоді між иншим таке: „Від 15 літ кажу постійно, що мікроби рака вдирають ся в наш організм тому, що їмо за много сирих потрав. Ракова пухлина та прищі зникають усюди там, де старанно миють лице та уживають до сього мила. На жаль одначе не можемо тої гіґієни лиця перенести на наші органи травленя. І се як раз є причиною нашого нещастя. Не можна отже більше говорити про дідичного рака. Коли в тій самій родині або в тім самім домі недуга рака забирає більше жертв, то діеть ся се тому, що всі, що живуть під тим дахом, мають лиху гігієну".

„Ви вірите отже, що можна проти рака забезпечити ся?" питав журналіст професора. „Зовсім певно" — відповів професор Мечніков, „а рецепта є зовсім проста: не їсти сирих потрав та перестерігати кілька простих правил. Тут бачите приміром кілька бананів, котрі я собі що йно купив, щоби їх взяти з собою домів. Тому, що ті овочі є покриті твердою лушиною, думають многі, що банани не мають ніяких мікробів. Се ошибочно! Банан що йно дозріває, коли вже деякі заразки дістають ся до мяса сього овоча, котре опісля замикає лушина. У мене отже мусять наперед банани „спарити", а опісля я їх споживаю. Я встромлюю їх іменно на хвильку до киплячої води і овоч зовсім через те не тратить на своїм знаменитім смаку... Ніж, вилки, ложку припікаю наперед над полуминою, заки їх ужию. Також припікаю перед ужитєм хліб щоби знищити мікроби, які можуть сидіти на його твердій „шкірці". Всі потрави, які споживаю, мусять бути печені або варені. Ярини мусять бути приґрівані, вода фільтрована та переварена. Надто проганяю з мого стола усякі сирі ярини та овочі. Ніколи не їм сушиць і раджу тим, що їх радо їдять, дати їх перед зїдженем до друшляка і так вложити їх на одну або дві мінути до горячої води. Є се очевидно дещо прикре з початку, можна одначе до сього з часом призвичаїти ся, коли хочеть ся остати здоровим та продовжити собі житє".

— Дещо про телеграф без дрота. Англійська часопись „The Electrician" доносить, що підчас проб, які відбули ся недавно межи Тульоном а Парижом, стверджено, що скорість електричних филь при іскровім телеграфі виносить 295.000 клм., отже рівнає ся майже скорости сьвітла, с. є. 312.000 клм. на секунду. Та сама часопись доносить, що турецька станія іскрового телеграфу в Адріянополі не перестала підчас 153-дневної облоги ані разу функціонувати, мимо сего, що Болгари старали ся її перервати. В тім часі переслала вона коло пів міліона слів до Царгорода, який є віддалений від стації о 200 клм. Японці, які в так ґеніяльний спосіб присвоїли собі добичі европейської культури, зачинають вже у многих точках перевисшати своїх учителів. І так приміром вони завели у себе нову систему іскрового телеграфа, якого винахідником є японський електротехнік Торіката. Його винахід визначає ся надзвичайною простотою помислу і легкостию в ужитю. Сей винахід опатентували майже у всіх европейських державах, а також в Америці і в Японії.

— Месть на Америці. Цловий уряд Злучених Держав завзяв ся тепер на пера дамських капелюхів і при цловій ревізії конфіскує сі пера. Французький гумориєт Маврикій Пракс пише в паризькім „Матен" про сей новий помисл Американців таке: Приманчиві Парижанки причалюють до Ню Йорку. Мають вони очевидно також приманчиві капелюхи. В їх куфрах лежать ще красші капелюхи. Нечайно кидають ся дикі горди на всі ті капелюхи, обдирають їх з прикрас та кажуть найспокійнійше в сьвіті: „Сього вимагає закон... Єс!" І все те діеть ся на гризу бідних Парижанок тому, що в державі Ню Йорку істнує заборона убивати птиці. З сьої причини не вільно також носити тут прикраси із пер нещасливих птиць. Всі капелюхи з перами або крилами на основі закона „витереблює" американська цензура наче прокуратор небезпечну статю. — Се не є ще одначе всьо. Одна славна англійська сьпівачка приїзджає до Ню Йорку, де дістала знамените анґажма на чотирнайцять днів. Приїзджає вона в товаристві свого нареченого. Та власти задержують їх обоє і не пускають з корабля на нюйорську землю: „Закон не позволяє... Єс. Ви тут у нас не бажані, бо ви ще не подружені. Мусите сейчас вертати до Англії. А доки ви не вернете, для береженя чистоти обичаїв будете обоє замкнені, очевидно кожде окремо, а не обоє разом!"

Се справді історія, в якій вірно відбиває ть ся гумор Марка Твена. Але коли Американці сьміють ся з Французів, дещо із них. І так раджу, щоби кождому американському янкесови, котрий явить ся з великими ратунковими судами (так загально називають Американці свої черевики) заборонити вступу на французьку землю. Се був би зазів, можуть і Французи посьміяти ся коп... Так. Тоді кождому Американцеви, що причалював би до французьких пристаний, стягали би черевики і коли би вони не хотіли собі купити французьких черевиків, то нехай пішки переходять крізь Францію.

Се одно. А друге таке: Люди о золотих зубах ніяк не відповідають нашим на скрізь демократичним основам. Постановім отже, що золотий зуб у Франції не має більше значіня, а дентисти цлової стації будуть обовязані витягати кождому Американцеви їх золоті зуби. А коли будуть протестувати, казати їм: Так закон хоче... Дальше й повинні ми ніяк стерпіти, щоби Американці бігали по наших паризьких вулицях гладонько оголені. Тому треба буде гладко оголених Американців замикати до спеціяльних заведень і їх там так довго тримати, доки не виростуть їм вуси та борода. А що до добрих обичаїв, то ми не повинні бути менше строгі, чим наші приятелі в Америці. В тій справі не можуть істнувати ніякі жарти. Кождого янкеса, якого би подибали у Франції в елеґантнім товаристві чужої дами, приневолити сейчас до вінчаня. А коли-б котре з них на вінчанє не згодило ся, сейчас такого янкеса відшупасувати до Америки. Так буде можна небавом слова старої, і то дуже підозрілої пословиці „Всі люди є братами" заміняти на „Всі люди є небажані".

ГУМОР І САТИРА.

В НАРОДНІЙ ЧИТАЛЬНІ.

(Діяльог).

(Вільний переклад з великоруського).

— Ви з Демаморич?
— Я?
— Ви.
— Ая, З Демаморич!
— Ви перший раз в нашій читальні?
— Так! перший.
— Ви що любите читати: духовні, історичні чи наукові книжки? А може газети? Єсть „Шершень", „Ранок", книжочки „Просьвіти", „Бібліотека Дан".
— Мені все одно, прошу огомосця.
— Як то все одно? Ви хіба так галом читаєте, що в руки попаде.
— Ая. Таки так.
— А я би вам радив читати книжки в якімсь порядку. Наперед „Житє сьвятих", відтак історію України...
— Та воно здало би ся.
— Ті книжки написані приступно і ви легко їх поймете.
— Та чому би ні?
— Довідаєте ся, як жили сьвяті угодники, опісля дізнаєте ся, звідки взяв ся український народ, Україна, як жили наші предки козаки...
— Та воно, даймо нато, все здало би ся знати.
— Потім дам вам книжки про господарство, про худобу, про коні, пчоли, садовину — все те принесе вам якусь користь.
— Ну! та певно.
— Видите, ті що пишуть книжки, знають житє народа і старали ся так писати, щоби їх книжки були поучаючими і цікавими.
— Ну, ая, таки так.
— Отже послухайте мене, возьміть собі три-чотири книжки, а як прочитаєте, дам вам нові.
— Та воно як би не господарство, то не одно прочитало би ся...
— А от маєте спис книжок — вибирайте. Або ліпше оба вибираймо.
— Коли бо я, прошу ласки огомосця, не про то, значить... Воно правда, книжка мудра річ, не дурний вигадав книжки, але я прошу огомосця, гей той кає, маю онакший антерес. Чи би огомосць не купили, шануючи день Божий, образи, сонце і ваші слухи — поросят...
— Яких поросят?
— Файні поросята, янгельскі... Я, даймо на то, їду селом та везу поросята на ярмарок а Микола Блоха, — огомосць знають єго — каже до мене: „Гов"! Я затримав коні а він питає ся: „Ти куди"? — На ярмарок — кажу. — „А що везеш"? — Поросята — кажу — файні поросята, янгельскі. А вступи до огомосця, каже, може куплять — тепер, каже, до сьвят іде, то пани — каже — купують поросята. От я і поступив.
— Мені не треба поросят.
— Не треба? Ади! А Микола казав „Поступи". Ади!
— Не треба, кажу.
— Не треба? Файні поросята, прошу отця духовного. А за книжками я, даймо нато, коли небудь пішки прийду. — Так огомосцеви не треба поросят?
— Ні, не треба!
— Ну, як не треба, то не треба. А Микола казав поступити. Ну я і поступив. Гадаю собі — вигоду зроблю пан-отцеви, ну але як не треба, то онакша річ. А що до книжок то вони, даймо на то, може й пожиточні. Тільки що я неписьменний. Але мій хлопець ходить до школи — дві пари чобіт виходив — він знає добре читати... Пані учителька каже, що добру голову має... Ну, то не треба огомосцеви поросят?
— Таж кажу вам, що не треба!
— Не треба... А може їмость возьмут? На розплодок і до їди дуже добрі — янгельскі... Жаль, тай шкода згинцям продати...
— Казав вам раз, що не треба!
— Га, коли так, то в ласці Божій... Слава Ісусу Христу.

— Що се таке міт?
— Се така історія, при котрій не було сьвідків.

— Давно ви, добродію, стали патріотом?
— Від тоді, як переконав ся, що мені не вдасть ся стати нічим иншим.

ПОМИЛИВ СЯ.

Якось-ото раз було
У слітную днину,
До „клянтора" Бернардинів
Пішов я в гостину.
В рефектари всіх застав,
Тай чемно витаю:
„Як здоровлє, що нового?
Як ся брати мають?"
А ті собі ні чи-чирк,
Очи посцускали —
„Цуж то ксєнжа клопот майо
І відаць не мали?"
— „Так єст, вацьпан, ґвардян хори,
Од убеглей сьроди,
Ґдиж в посьпеху замяст віна
Випіл ґарнец води."
От нещенеце... всіщ до Бога
Задосім благане:
Од помилкі такей з водо
Заховай нас, Пане!

В СУДІ.

Суддя до сьвідка: Чим ви займаєте ся?
Сьвідок: Гандлярством.
Суддя: А яким гандлем?
Сьвідок: Таким, прошу світлого суду, що в осени продаю, а на весні купую.

НА НАУЦІ РЕЛІГІЇ.

Сьвященик: Скажи мені, Івасю, чи Бог є всюди?
Школяр: Всюди, прошу отця духовного, лише в однім місци нема Бога.
Сьвященик: А деж се?
Школяр: Та у вас! Бо забралисьте нам маму та ще й корову казалисьте собі дати.

МІЖ ТОВАРИШАМИ.

Товариш до молочара, котрий був на курсі в Данії: [illegible] годують корови, що дають так богато молока?
Молочар: Там кождий господар закладає підчас їди корові зелені окуляри і дає їй сухих трісок. Корова, бачучи зелене, зїдає їх з великим апетитом.

БІДА МОЛОДОЇ ПАННОЧКИ.

Ох, Боже мій! Які ті мущини невирозумілі! Нащо вони роблять революцію. — Як їх всіх вистріляють — за когож я тоді вийду заміж?

ОКО ЗА ОКО

А: Чи то правда, що вже тобі Господь трету жінку забрав.
Б.: Та правда, але я взяв собі вже четверту. Бере Господь — то беру і я.

НА ВУЛИЦИ.

А.: Ов, яку ти гарну палицю маєш.
Б.: Се памятка! Сею палицею ще мій дідуньо бабуню гаратав.

C250

ПРАВДИВЕ.

Один черновецький адвокат віддаючи перед пяти роками дочку також за адвоката, дав свому зятеви кромі готівки ще й кілька процесів, котрі провадив в своїй канцелярії. Недавно тому приходить до нього зять і просить його, щоби йому знов кілька процесів відступив.

Тесть: А щож ти з тамтими зробив?
Зять: Якто що? скінчив.
Тесть: А бодайже тя хороба напала. — То я пятнайцять літ з тих процесів жив і дочки заміж повидавав, а той дурень до пять літ їх запропастив!

УВАЖАЙТЕ НА ОЧИ ВАШИХ ДІТИЙ.

Найліпше уживати при читаню лямпу RAYO. Вона дає сьвітло чисте, миле і рівне. При нїм не напружуєсь очий.

RAYO лямпи суть зроблені з найліпшого матеріялу. Вони суть сильні, оказалі і тревалї на довгі роки. Вони оздоблюють також Ваші кімнати. Засьвічуєсь без зниманя скла і умбри. Кніт змінюєсь без труду.

RAYO лямпи коштують мало, але не купите ліпшої за всяку ціну.

В кождім сторі продають лямпи RAYO. Жадайте, щоб Вам дали оглянути.

Standard Oil Company

Paterson (New Jersey) Trenton
Jersey City NEWARK Camden

На 3 місяцї безплатної проби!

Даром 40 найкращих сьпіванок!

10 лїтна поруна на письмі!

Даємо до нашої чудесної „INTERNATIONAL" говоричої машини ч. 5 за $1.00 місячної виплати. Не лякаємо ся виелати Вам наш фонограф на 3 місяцї безплатної проби, поневж він є найлїпшою машиною на торгу.

10.000 руських рекордів всегда на складі.

Пишіть еще нинї по цінник услівя! 40—

Найбільший „барген", якого ще не бувало!

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.,
196 E. Houston St., New York.
ІВАН РУДЕНСЬКИЙ, завідатель.

ПЕРШИЙ
Одинокий руський шпиталь
304 E. 14th Street, New York, N. Y.
Телефон: 5237 Orchard

приймає хорих на всякі слабости мужчин, женщин і діти і перепроваджує всякі операції, як примірои: носа, горла, ями устної, ушей, груди, руптур і т. д. — при ужитю найновійших апаратів і застосованю всїх найновійших улїпшень на поли хірургії і медицини.

Приймає ся жінки на злоги.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ

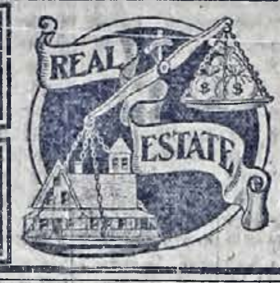
Найновійші апарати електричні. Взірцева чистість.

Шпиталь отвертий в день і в ночи.

Години офісові від 11-ої до 2-ої в полудне і від 6-ої до 8-ої вечером, в недїлї від 11-ої до 3-ої в полудне.

Др. ІВАН СМІТ.

ЗЕМЛЯКИ! Удавайте ся в кождій слабости з цїлим довірєм до шпиталя свого краяна Д-ра Івана Сміта, сина знаного руського бізнесмена з Mahanoy City, Pa., а можете бути певні, що відзискаєте здоровлє в якнайкоротшім часї. 39—

НА РІЗДВЯНІ ДАРУНКИ!

$5.00 принесе Вам більше, як 100.00.

Пришліть нам Ваше імя і адресу, а ми пішлемо Вам письмо з корисними інформаціями.

44-47 Адреса:
INFORMATION DEPT. S,
25 Church St., Room 114,
NEW YORK CITY, N. Y.

ДАРОМ ОПІКА ЛІКАРСЬКА ДЛЯ МУЩИН яких не вилічить ся.

Заражено крови, укриті недуги мущин, утрату животности, утрату крови, ревматизм, розширене жил, гемороїди, як і слабости міхура і нирок лїчу найновійшими методами по умірковаиих цінах. Голосїть ся ще нинї. Оглядини даром. Не потребуєте платити анї доляра, доки не зістанете вилічені. Памятайте на те, що Ви платите лише за добрі наслідки лїченя, а я лїчу, щоб виличити і то в коротшім часї як другі. Прийдіть відвідати мій анатомічний музей і приглядитесь там чоловікови здоровому і хорому. Вступ вільний.

Dr. WARD,
417 Sixth Ave., New York
(між 25 а 26 ул.) 42—53
Години: від 9 р. до 8 веч.; недїля: від 10 р. до 2 поп.

Терплячим на
РЕВМАТИЗМ
болі в крижах, ломанє костий, корчі і невральґію
припоручаємо
ANTY-BOLI
МАСТЬ
БІЛЬ ЗАРАЗ УСТУПАЄ.

Тисячі подяк суть нашою ґаранцією.

Ціна одної рурки почтою 65 цт. Дві рурки $1.10.

Виробляємо Матичні капли (девять родів), Живокост-Лініменг, Грудний бальсам і много инших лікарств.

Пишіть по катальоґ.

Адреса:
PREBOL'S PHARMACY,
Руська Аптика, 42—45
156 PASSAIC ST., PASSAIC, N. J.

Російсько-Американська Лінія
Russian-American Line
Pier 31st Street, Brooklyn, N. Y.

Найдогіднійша корабельна лінія поміж Росією і Америкою, удержуюча найбільші, найгарнійші і найскорші російські почтові нові двошрубові кораблі, як:
»РОСІЯ« 16.000 тон, »КУРСК« 13.500 тон, »ЦАР« 13.000 тон.
До Ротердаму 9 днів, До Лїбави 11 днів (без пересїданя)

$31.00 —	III кляса	— $33.00
$45.00 —	II кляса	— $50.00
$65.00 —	I кляса	— $75.00

ЧАСТІ ВІДЇЗДИ.

Звертайтесь по інформації до наших аґентів або до ґенерального заступника:
A. E. JOHNSON & CO.
27 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.
Telephone: 2850—2851 Rector.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосе з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слідів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 доляр, пробні дози за 50 центів. Пришліть 1 доляр через моней ордер або в реджістрованім листї або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненем, як його уживати. 43—

Адреса:
Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.
Потреба аґентів.

ДАРОМ! ДАРОМ!

СЕЙ РЕКОРД ПО ОДНІЙ СТОРОНІ З ПІСНЕЮ, А ПО ДРУГІЙ З МУЗИКОЮ ВИШЛЕМО ЦІЛКОВИТО ДАРОМ КОЖДОМУ, ХТО МАЄ ФОНОҐРАФ. 44—47

HOFFMAN BROS
77 Second Ave New York, N. Y.

ПОЗІР, РУСИНИ! 36-48
Ст Цембрівський
РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ
принимає замовленя на всякі забави, весіля, балї, представленя, концерти і т. д.
Адреса:
414 E. 9 St.
Door No. 20
NEW YORK.

ДАРОМ 3-місячна проба. 24 руських пісень.

$60 ФОНОҐРАФ ЗА $29.

$1.00 МІСЯЧНО

Коли Ви купуєте у нас фонограф, то Ви купуєте впрост від КОМПАНІЇ а не від АҐЕНТА, котрий має на нїм великий заробок [illegible] Фонограф, який всї аґенти продають за $60, наша КОМПАНІЯ продає Вам за $29 і дасть Вам 24 найкрасших руських [illegible] пісень ДАРОМ, які можете собі вибрати з нашого катальоґу. [illegible]

ROYAL PHONOGRAPH CO.
91 E. 4th Street (Dep. H.) New York, N. Y.

Одинокий руський адвокат на цїлу Америку
Доктор прав
ЮЛЇЯН ЧУПКА
полагоджує всї справи американські. Понеже др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичині, длятого полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичині, спорядить повновласти, контракти і всї правні документи і переперовадить інтабуляції. Адреса:
Dr. JULIAN CZUPKA,
P. O. 372. 3 N. Main St., Wilkes Barre, Pa
Luzerne Co.

R. J. Glick Аґент асекураційний від огня.
Офіс находить ся
WILLIAM McCONNEL BUILDING
SHAMOKIN, PA.

Д-ра Ріхтера
Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подаґру і невральґію. Є помічним средством проти параліжу суставів і мускулів, як також на звихненя і легкі рани. Скоро усуває перехолоду, інфлюенцу і болї горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї груди, голови і зубів.

Чотири до пять крапель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лік проти всяких долеглив остий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усунете корчі жолудкові і зле травлене.

Сей правдивий лік находить ся тільки в такій коробцї, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслідувань.

25 і 50 цнт. бутелька у всїх аптиках.

F. Ad. Richter & Co.,
74-80 Washington St., New York, N. Y.

1 ДОЛ. МІСЯЧНО!

Чому-б не мати в своїм домі грамофон, при помочи якого можна почути рідні пісні, музику і танці.

Наколи хочете бути всегда вдоволені, звернїть ся лиш до нашої фірми, яка істнує 15 лїт і здобула собі славу в цїлій Америцї і Канадї.

Ось сей ґарантований на десять лїт ГРАМОФОН з 20 руськими піснями, котрий дотепер продавано по 55 долярів, ми продаємо тепер **лиш за $21.50**

Пришліть тільки $5.00 задатку, а ми вишлемо Вам сей прекрасний інструмент.

Маємо на складі всїлякі ґрамофони, які продаємо на сплати по 1 дол. місячно. Маємо також на складі ріжнородні інструменти.

Жадайте нашого подрібного безплатного катальоґу. 44—47

Greater New York Phonograph Co.,
308 Grand St., New York City.

S. DATTNER

[illegible] з Ню Йорку, знаний як один [illegible] і загально відомий серед славянських націй в цїлих Злучених Державах як щирий патріот, поручає всім „HASSAN" циґаретки. П. Датнер, [illegible] банкіром, говорить:

„HASSAN" циґаретки після моєї гадки суть знамениті. Вони суть також дешеві. Вдоволяючий запах і легкість сих циґареток є не до порівнаня — навіть з найдорожшими циґаретками. Я все поручаю сї циґаретки своїм краянам".

5¢

„THE STANDARD OF AMERICA".

ПОЩО ДОВШЕ ЗВОЛІКАТИ?

Чи бачите сю фотоґрафію? — Се частина тих Русинів, які закупили для себе землю на руській кольонії коло міста Мілвіл, Н. Дж. Усїх тих кольоністів є вже доси поверх 230 фамілій, а з кождим днем се число росте небавом усї землї на руській кольонії зістануть геть розкуплені. Хто з наших Родимців бажає тихого та супокійного житя, хто не хоче робити на других а на себе самого, хто хоче бути своїм власним паном, у своїй власній хатї, — сей не повинен зволікати з уладженем своєї будучности, а таки зараз поїхати на місце і оглянути своїми власними очима сю руську кольонію. Осінь — се найвідповіднїйша пора на оглядане і купно земель, бо через зиму можна собі поробити якісь певні пляни дотично господарки на купленій собою фармі. Земля у Мілвіл є дуже урожайна, а по місцевих фабриках заробляють наші люди від $1.50 до $2.50 денно. Богато наших кольоністів розпочали вже будову своїх хат та потрібних господарських будинків і з найблизшою весною розпічнеть ся тут живий рух, кипуча фармерська праця. Місцеве руське товариство під назвою „Рутенїен Нешенал Сівік Асосіейшен" має вже стейтовий чартер і в недаленім часї возьме ся до будови Руського Народного Дому, що буде стояти на дарованій Компанією землї. Окрім того розпічнеть ся небавом будова церкви і руської школи. Публичні школи аж до Гай Скул включно находять ся в місци. По щож отже тиняти ся десь-там по далеких Вестах, коли тут з малим засобом готівки можна відразу стануги на ноги. Користайте, Родимці, з нагоди і голосїть ся до нашого офісу безпроволочно, бо пізнїйше будете жалувати. В нашім бюрі занимають місця Русини, тож легко Вам довідати ся про землї, які ми по дуже дешевій цїні і на дуже легких і корисних услівях продаємо.

Пишіть або зголошуйте ся особисто на отсю адресу:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,
476—478 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

Касове справозд. Р. Н. С.
за місяць жовтень 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	493.90	117.	96.12
2.	132.00	118.	17.58
3.	241.44	119.	18.00
4.	66.22	120.	112.10
5.	135.00	121.	188.06
6.	88.35	122.	82.72
7.	255.00	123.	84.68
8.	82.22	124.	121.34
9.	206.70	125.	13.34
10.	173.07	126.	69.86
11.	66.86	127.	124.29
12.	136.72	128.	27.86
13.	59.93	129.	82.72
14.	196.15	130.	61.12
15.	76.61	131.	42.00
16	392.11	132.	52.94
17.	41.50	133.	127.94
18.	47.60	134.	52.50
19.	73.65	135.	118.50
20.	163.75	136.	89.87
21.	28.50	137.	21.22
22.	24.66	139.	45.00
23.	144.75	140.	89.28
24.	31.50	141.	80.64
25.	87.86	142.	86.88
26.	40.50	143.	93.86
27.	105.72	144.	22.08
28.	454.28	145.	27.50
29.	188.77	146.	28.88
30.	148.54	147.	141.90
31.	16.36	148.	72.36
32.	58.50	149.	73.08
33.	420.60	150.	13.22
34.	33.00	151.	40.32
35.	77.45	152.	15.50
36.	74.52	153.	54.98
37.	132.86	154.	77.00
38.	163.80	155.	145.42
39.	115.52	156.	11.50
40.	116.32	157.	133.76
41.	62.22	158.	45.22
42.	188.26	159.	48.66
43.	42.00	160.	75.89
44.	18.00	161.	63.10
45.	54.24	162.	139.34
46.	244.50	164.	15.10
47.	99.68	165.	113.66
48.	158.16	166	78.00
49.	34.50	167.	67.10
50.	16.52	168.	141.72
51.	68.65	169.	79.60
52.	25.36	170.	73.48
53.	238.35	171.	21.44
54.	30.88	172.	64.00
55.	195.22	173.	40.60
56.	67.64	174.	42.00
57.	81.46	175.	71.48
58.	141.54	176.	40.72
59.	45.22	177.	21.00
60.	26.91	178.	21.02
61.	156.81	179.	115.30
62.	27.23	180.	37.50
63.	109.71	181.	13.33
64.	32.89	182.	104.14
65.	130.69	183.	43.94
66.	76.30	184.	81.00
67.	23.36	185.	90.00
68.	41.38	186.	136.19
69.	36.10	187.	79.19
70.	174.94	188.	136.98
71.	52.50	189.	35.36
72.	136.94	190.	25.16
73.	10.50	191.	71.50
74.	22.50	192.	63.70
75.	42.00	193.	51.00
76.	80.43	195.	28.63
77.	32.20	196.	75.00
78.	351.50	197.	96.20
79.	29.50	198.	47.36
80.	53.60	199.	67.50
81.	76.65	200.	35.06
82.	80.00	201.	39.04
83.	18.86	202.	23.58
84.	35.58	203.	49.86
85.	307.47	204.	47.40
86.	55.50	205.	33.36
87.	48.44	206.	66.39
88.	13.72	207.	55.93
89.	16.50	208.	66.86
90.	61.50	209.	151.50
91.	170.05	210.	27.96
92.	113.38	211.	31.91
93.	28.50	212.	53.50
94.	61.98	213.	75.02
95.	111.08	214.	31.61
96.	155.05	215.	33.22
97.	30.00	216.	66.00
98.	56.66	217.	79.93
99.	174.98	218.	81.22
100.	27.88	219.	95.20
102.	142.83	220.	42.80
103.	31.50	221.	131.50
104.	192.44	222.	183.38
105.	41.12	223.	105.10
106.	184.04	224.	63.86
107.	71.36	225.	134.71
108.	194.92	226.	45.75
109.	107.96	227.	105.25
110.	69.00	228.	37.50
111.	96.63	229.	211.34
112.	29.38	230.	104.60
113.	73.50	231.	81.40
114.	91.00	232.	49.41
115.	55.50	233.	23.60
116.	51.66	234.	99.79

Відділ	запл.	Відділ	запл.
235.	60.72	303.	25.60
236.	15.86	304.	58.90
237.	96.01	305.	37.92
238.	32.22	306.	31.94
239.	124.43	307.	25.48
240.	24.92	308.	29.32
241.	21.08	310.	76.50
242.	33.02	311.	15.44
243.	26.82	312.	59.75
244.	26.68	313	43.50
245.	109.76	314.	16.50
246.	40.46	315.	16.30
247.	79.64	316.	31.73
248.	140.80	317.	49.55
249.	52.72	318.	49.96
250.	199.81	319.	32.91
251.	60.90	320.	27.47
252.	52.52	321	13.52
253.	72.86	322.	18.22
254.	36.04	323.	35.28
255.	44.50	324.	31.08
256.	25.30	325.	81.29
257.	28.52	326.	45.72
258.	34.30	327.	62.04
259.	61.58	328.	28.30
260.	115.91	329.	43.50
261.	57.00	330.	65.06
262.	16.72	331.	42.00
263.	23.01	332.	49.57
264.	52.75	333.	19.94
265.	101.86	334.	10.52
266.	55.11	335.	33.00
267.	38.58	336.	29.32
268.	74.35	337.	37.08
269.	43.50	338.	79.68
270.	49.08	339.	41.86
271.	59.21	340.	25.24
272.	47.71	341.	52.13
273.	47.00	342.	39.16
274.	62.80	343.	21.00
275.	125.00	344.	33.00
276.	75.92	345.	46.60
277.	49.26	346.	13.50
278.	91.06	347.	33.28
279.	39.00	348.	23.80
280.	30.00	349.	30.00
281.	40.05	350.	32.60
283.	45.70	352.	13.76
284.	13.82	353.	27.05
285.	19.45	354.	26.48
286.	39.66	355.	24.77
287.	27.00	356.	42.11
288.	46.08	357.	23.60
289.	47.40	359.	39.76
290.	33.01	360.	58.03
291.	22.52	361.	25.08
292.	79.74	362.	12.00
293.	82.72	363.	36.16
294.	42.68	364.	22.76
295.	43.67	365.	52.17
296.	49.73	366.	41.85
297.	36.96	367.	31.66
298.	60.35	368.	27.70
299.	58.60	369.	41.03
300.	104.83	370.	37.75
301.	80.96	371.	26.10
302.	30.30	372.	30.90

„Свобода" на капітал і процент	123.88
Jos. T. Harrington проц. за 6 міс.	90.00
Прихід за місяць жовтень есть	$26.612.51

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Галісінськім Адамі, Мікіспорт, Па.	500.00
Турай Василю, Шефілд, Па.	1000.00
Мікла Мартині, Своєрс, Па.	400.00
Стех Івані, Юнгставн, О.	300.00
Станковськім Стефані, Джесуп, Па.	1000.00
Акалайтис Вінцентію, Комбола, Па.	500.00
Худиція Леоні, Ст. Клер, Па.	1000.00
Варгола Івані, Ню Александрія, Па.	100.00
Скрипак Михайлі, Йонкерс, Н. Й.	600.00
Сеневич Николї, Гейлвуд, Па.	200.00
Секерак Петрі, Павгатан, В. Ва.	500.00

Запомога по бл. п.:

Марії Криницькій, Водервліт, Н. Й.	400.00
Варвари Тимочко, Водервліт, Н. Й.	400.00
Марії Єленко, Гомстед, Па.	400.00
Насті Вербяній, Едвардсвіл, Па.	400.00
Анні Салайдяк, Пітсбург, Па.	400.00
Йосифі Крайцар, Гейзелтон, Па.	400.00
Парасці Дубець, Мт. Кармел, Па.	400.00
Анні Смолінській, Бівер Медов, Па.	400.00

Запомога для:

Івана Феціца, Пітсбург, Па.	100.00
Івана Гавриляк, Емералд, Па.	200.00
Петра Юськів, Обурн, Н. Й.	400.00
Платня Голов. Уряду Р. Н. С.	270.00
Орган Р. Н. Союза	1842.00
Лоєр Р.Н.С. за справи правничі за рік	371.24
Нагорода голов. організатора	59.50
Адміністрація	323.84
Подорож і дієти Голов. Урядників в справі Р. Н. С.	139.80
Разом розхід за міс. жовтень есть	13.006.38

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за міс. жовтень есть	26.612.51
Готівка з кінцем вересня остала	103.368.51
Весь прихід разом есть	129.981.02
Розхід за жовтень есть	13.006.38
Готівка з кінц. жовтня остає	116.974.64

На позичках	22.000.00
Реальність Р. Н. С. (дім) вартости	19.500.00
Друкарня Р. Н. С. вартости	30.000.00
Рент від реальности	4.290.50
Весь маєток Р. Н. С. з кінцем жовтня виносить	192.765.14

З тої суми:

Фонд сиріtський виносить	53.162.91
„ резервовий	109.197.71
„ бідних	10.321.90
„ шкільний	11.213.72
„ розпорядимий	8.868.90
Разом	192.765.14

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕНЄ ФОНДІВ І ЇХ УЛЬОКОВАНЄ.

Фонди (маєток) Р. Н. Союза.

Фонд резервовий	109.197.71	
„ розпорядимий	8.868.90	
„ бідних	10.321.90	
„ шкільний	11.213.72	139.602.23
Фонди чужі.		
Фонд сирітський		53.162.91
Разом		192.765.14

Льокації.

На банкових книжочках зложено	121.265.14
Реальність	19.500.00
Друкарня	30.000.00
На морґечах	22.000.00
Разом	192.765.14

Д. Капітула, предс.,
А. Шаршонь, кас., *С. Ядловський*, г. фін. секр.

Справозданє Р. М. Союза
за місяць жовтень 1913 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	17.35	14.	60
2.	3.75	15.	3.10
3.	8.10	16.	4 50
4.	3.25	18.	8.64
5.	3.75	19.	1.67
6.	19.14	20.	2.00
7.	7.70	22.	17.40
8.	8.35	23.	9.90
9.	8.55	24.	7.20
10.	2.00	25.	4.70
11.	2.40	27.	2.95
12.	6.45	28.	4.90
13.	4.30	29.	4.20

Відділ	запл.
30.	15.80
31.	4.60
32.	6.00
33.	6.95
34.	1.80
35.	1.95
37.	4.40
38.	7.15
39.	6.65
40.	7.87
41.	3.40
42.	3.30
43.	3.40
44.	6.64
45.	5.60
46.	4.70
48.	20
49.	4.00
50.	12.10
51.	40
52.	2.60
53.	24
55.	4.25
57.	13.65
58.	5.10
59.	2.25
60.	7.20
61.	6.00
62.	50
63.	4.05
64.	7.20
66.	6.20
67.	14.00
68.	80
69.	1.50
70.	4.15
71.	1.20
72.	60
73.	25
74.	80
75.	6.30
76.	19.80
77.	2.70
78.	8.35
81.	2.40
82.	1.30
83.	8.10
84.	4.30
85.	3.60
86.	1.20
87.	3.10
88.	2.20
89.	2.25
90.	7.50
91.	2.70
92.	7.10
93.	1.55

Відділ	запл.	Відділ	запл.
94.	7.70	138.	2.25
96.	5.45	139.	90
97.	2.40	140.	3.60
98.	75	141.	1.10
99.	2.70	142.	50
100.	72	144.	75
101.	7.65	145.	3.60
103.	4.20	146.	1.00
104.	13.35	147.	1.40
106.	1.50	148.	1.30
107.	2.50	150.	3.80
108.	3.38	151.	2.20
109.	2.50	152.	2.80
110.	3.10	153.	2.20
111.	3.50	155.	5.80
112.	10.70	156.	2.00
114.	1.90	157.	4.20
115.	2.40	158.	1.45
116.	1.55	160.	4.50
117.	1.00	161.	2.30
118.	9.70	162.	4.50
119.	75	163.	2.40
121.	1.50	164.	4.60
122.	60	165.	1.60
123.	6.73	166.	4.70
124.	90	167.	2.60
125.	3.60	168.	2.95
126.	3.20	169.	80
127.	4.00	170.	3.45
129.	2.70	171.	5.80
130.	2.60	172.	2.95
131.	2.52	173.	3.50
132.	1.80	174.	3.20
134.	1.80	175.	2.40
136.	2.45		

Прихід за місяць жовтень есть	657.65

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Стефані Хамуляк, Джесуп, Па.	100.00
Николї Корнова, Вілксбері, Па.	100.00
Івані Торчак, Маганой Сіти, Па.	100.00
Анні Нюбан, Клівленд, О.	100.00
Платня Голов. Уряду Р. Н. С.	20.00
Розхід за міс. жовтень есть	420.00

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за місяць жовтень есть	657.65
Готівка з кінцем вересня остала	22.358.35
Весь прихід разом есть	23.016.00
Розхід за міс. жовтень есть	420.00
Готівка з кінцем жовтня остає	22.596.00

Д. Капітула, предс.,
А. Шаршонь, кас., *С. Ядловський*, г. фін. секр.

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк,
West Ave. & Beech St., Mt. Carmel, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула,
Box 365, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Суван,
Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексий Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Миляновнч,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів,
66 Sussex St., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
237 Churchil St., McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

Просьвітна Комісія.

Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
А. Горбаль, касієр,
135 Main St., Derby, Conn.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill.
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ПАДОЛИСТ 1913 р.

Член на ціле посмертне платить $1.00, а на половину посмертного 61 цнт.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Оголошеня братських мітінґів поміщують ся в часописи безплатно, але тільки один раз. Ті оголошеня мусять бути в руках редакції найпізнійше в суботу перед виходом кождочасного числа. Оголошеня братських балів, концертів, театральних представлень і т. п. забав приймають ся до друку по 5 центів від кождої друкованої стрічки. Належитість за ті оголошеня треба слати наперед.

АЛЛЕНТАВН, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 16-го падолиста с. р. точно о годині 2-ій попол. в церковній гали. На мітінґу здасть контрольна комісія касове справоздане, а відтак відбуде ся вибір нового уряду на рік 1914. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі завісить ся їх членські права в Братстві і Р. Н. Союзі. На мітінґу мають явити ся всі члени. Член, який неоправдано не явить ся на мітінґу, заплатить грошеву кару 50 цнт., а урядник $1.00. — С. Гайдай, предс.; О. Трач, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. тов. „Просьвіта", від. 204, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ товариства відбуде ся в суботу дня 15-го падолиста (новембра) 1913 в Шіцен Гол, під ч. 12 Іст 8-ма ул. Обовязком кождого члена явити ся на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодженя. Довгуючим членам пригадує ся, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі не будуть мати на річних зборах права голосованя та права вибору на урядника. — І. Жовнір, пр.; М. Трач, кас.; Дм. Олексів, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся дня 18. падолиста с. р. (второк) о год. 7-ій вечер в гали п. Взорка під ч. 197 Ав. Е. На мітінґу має явити ся кождий член, так місцевий як і незамісцевий. Всіх довгуючих [illegible] просимо, щоби вирівнали свої залеглости. [illegible] буде ся річний мітінґ, [illegible] доложити зовладне спра[illegible] каси. Член, який не [illegible] на розмет, чи за нало[illegible] мітінґу засуспендова[illegible] правах в Братстві та в [illegible] стратить право до всяких допомог. — Л. [illegible], предс.; Д. Пігалайний, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 311, повідомляє своїх членів, що найблизший мітінґ відбуде ся дня 15-го падолиста 1913 о год. 8-ій вечером в гали під ч. 169 Іст Гавстон стр. Члени і членицї, які без попереднього оправданя не являть ся на мітінґу, не будуть більше карані грошево, але після братських постанов будуть вичеркнені з Братства, коли не зможуть виправдати своєї неприсутности. — О. Хомий, секр.

ВЕСТМОРЕЛЕНД СІТИ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 41, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 16-го падолиста 1913 точно о годині 1-шій попол. Мітінґ має доконати вибору нового уряду і полагодити важні справи, тому всі члени мають явити ся під загрозою статутом означеної грошевої кари. Також просимо довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости. — С. Шемчишак, предс.; Т. Гайва, секр.

СПРОСТОВАНЄ.

В рекордовім справоздашу Р. Н. Союза за місяць вересень 1913 р., котре було поміщене в орґані Р. Н. Союза „Свобода" число 41. на стороні 5-ій, зайшли слідуючі помилки: Між „Новоприступившими" від. 17 є надруковано Кубинич Стефан, а має бути Кулинич Стефан. Від. 27 є надруковано Телецьо Іван, а має бути Теленьцьо Іван. Від. 57 є надруковано Дубець Варвара, а має бути Дубець Дмитро. Від. 94 є надруковано Савяк Максим, а має бути Савяк Микита. Купець Симеон вступив до 128 від., а є надруковано через помилку, що до 126. Курик Сидорій вступив до 233 від., а є надруковано через помилку, що до 223 від. Від. 260 є надруковано Вінят Іван, а має бути Віняш Іван. Від 319 є надруковано Микулич Анна, а має бути Микулич Олекса. Від. 368 (новий) є надруковано Крейда Стефан, а має бути Брейда Стефан. Між „суспендованими" від. 317 є надруковано Височанський Василь а має бути Вишньовський Василь. Між „померішими" від. 109 є надруковано Токарчик Федор. Сей член належав до від. 159 замість 109 від. Пропущений між помершими член пок. Андрей Грудзінський від. 109. Сей член був цілковито випущений зі справоздання яко померший. Се стало ся через помилку. Від. 304 є надруковано Лянєвич Николай, а має бути його правдиве імя: Сеневич Николай.

Мих. Угорчак, г. рек. секр. Р. Н. С.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. Вол. Кнігиницького, відбудуть ся в слідуючім місяци в отсих місцевостях.

Падолист:
14-го в Діксонвіл, Па.
15-го в Індіяна, Па.
16-го в Форд Сіти, Па.
18-го в Бітсборг, Па.
21-го в Lilnop, Па.
22-го в Сайксвіл, Па.
26-го в Шефілд, Па.
30-го в Бутлер, Па.

Грудень:
2-го в Лівбург, Па.
4-го в Ню Кенсінгтон, Па.
6-го в Аллеґені, Па.
7-го в Пітсбург, Па.
8-го в Емрідж, Па.
9-го в Мікіспорт, Па.
11-го в Карнеґі, Па.
13-го в Савт Дукейн, Па.
14-го в Мікіспорт, Па.
16-го в Ірвін, Па.
18-го в Дженет, Па.
20-го в Ганнастави, Па.
21-го в Ню Александрія, Па.
23-го в Браденвіл, Па.
25-го в Вітней, Па.
26-го в Трамгер, Па.
27-го в Калумет, Па.
28-го в Лейтроб, Па.
29-го в Деррі, Па.
30-го в Скатдейл, Па.

ПРОСЬВІТНІ ЗБОРИ

присутности відпоручника Просьвітної Комісії Р. Н. С., п. А. Цурковського, відбудуть ся в слідуючім місяци в отсих місцевостях.

Падолист:
8-го в Майнерсвіл, Па.
9-го в Шенандоа, Па.
11-го в Маганой Плейн, Па.
13-го в Маганой Сіти, Па.
15-го в Тресков, Па.
16-го в Македу, Па.
18-го в Бівер Медовс, Па.
20-го в Еклей, Па.
21-го в Фріленд, Па.
22-го в Стактон, Па.
23-го в Гейзелтон, Па.
25-го в Бервік, Па.
26-го в Глен Лайон, Па.
27-го в Алден Стейшен, Па.
29-го в Рон, Па.
30-го в Вілксбері, Па.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ІВАНОВИ ФРАНКОВИ.

ДОРОГІ БРАТЯ І СЕСТРИ РУСИНИ І РУСИНКИ В ШІКАГО І ОКОЛИЦИ!

В четвер, 27-го н. ст. падолиста на Thanksgiving Day, відбуде ся торжественне

ПОСЬВЯЧЕНЄ УГОЛЬНОГО КАМЕНЯ

нової гр.-кат. церкви в Шікаго у слідуючім порядку:

1) Торжественна Служба Божа, відправлена Преосьвященим Епископом С. С. Ортинським в старій церкві на розі улиць Bickerdike і Superior. Початок о год. 10-ій.
2) О год. 12-ій парадний вимарш усіх Братств, Сестрицтв і Товариств в супроводі музики на площу, де будує ся церква (рiг Oakley Boulevard і Rice Sts.).
3) О годині 1-ій посьвяченє угольного каменя.
4) Парадний похід від площі до галі парохіяльної сьв. Станіслава на Noble St.
5) Концерт і забава.

Сподїємо ся, що уся Русь в Шікаго і околици прийде на се наше сьвято. Ми запрошуємо сердечно усїх „од мала до велика" і обіцюємо доложити усього з'усиля, щоби як слід погостити усїх дорогих сусїдів та сусїдок.

КОМІТЕТ ПАРОХІЇ СЬВ. О. НИКОЛАЯ.

РУСЬКА ГР. КАТОЛ. ЦЕРКОВ СОШЕСТВІЯ СЬВ. ДУХА

в BROOKLYN, N. Y.
N. 5th St., between Bedford & Driggs Aves.

В неділю, дня 16. листопада 1913

відбуде ся Богослуженє о год. 10½, котре віделужить новий сьвященик наданий Преосьв. Епископом Ортинським нашій новій **самостійній** парафії в Брукляні.

Запрашаємо на се Богослуженє всїх наших Братів Русинів з Бруклина і околиць Бруклинських взяти як найчисленнійшу участь.

Брати треба „Кроставн" стріткару до Норт 5-ої стріти.

46 — **КОМІТЕТ.**

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

На іменинах у п. Луки Сидоряка в Глестонбурі, Конн. зібрав підписаний добровільні датки в квоті $3.10. Жертвували: Л. Сидоряк $1.00; Г. Явірницький, Г. Дзядик, М. Дзядик, А. Рудакевич, Д. Шуль, В. Дзюбакевич і Марія Смик по 25 цнт.; Текля Хомів 15 цнт.; Н. Савіцька 10 цнт.; С. Когут і Юлія Явірницька по 5 цнт. — Разом	$3.10
Всїм поважаним жертводавцям щире спаси-Біг — А. Рудакевич.	
Від гостий на хрестинах у п. Н. Горбянського в Дітройт, Міч. зібрав підписаний — І. Кінек.	$7.70
Ю. Луців, Енґелвуд, Н. Дж. (попередно призн. для І. Д.)	$1.00
Оголошено в ч. 42. „Свободи"	$78.50
„ в ч. 44. „	$18.77
Загальна сума	$109.07

ЖЕРТВИ НА ПРИВАТНУ РУСЬКУ ҐІМНАЗІЮ В РОГАТИНІ.

На хрестинах у п. М. Цеглїка в Віндбер, Па. зложили 25 центові жертви слідуючі добродії: Н. Пагорняк, Н. Янко, Г. Микитин, М. Дундяк, М. Цеглїк, І. Козак, М. Кухар, Д. Мацьків, Л. Халубка, М. Мартинюк і М. Кравчик. — Разом	$2.75
Всїм нов. Жертводавцям щире спасибіг! — П. Янко.	
Оголошено в ч. 34. „Свободи"	$10.85
Загальна сума	$13.60

ЗЛЕ ТРАВЛЕНЄ.

Ми їмо за богато. Наш жолудок наповнений недбало і невідповідними стравами, які не приносять ніякої користи нашому орґанізмови. Більша часть подібних страв не є принята, лиш лишаєть ся у внутренностях, спричиняючи ріжні трудности, отяжілість, болї внутрішні, болї голови, неприємний віддих і корчі. Сї страви є причиною початку богато иньших недуг. Ми повинні бути дуже обережні і окружити ся дбайливою опікою, щоби усунути нестравні відпадки і недопустити їх до ферментації в нашім орґанізмі, викликуючої недугу. Позвольте поручити собі Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина, котрий усуне всяку зінсуту матерію і управильнить Ваші внутренности. Він принесе пільгу в затвердженю, болях кишок, вонїтах, жовтачці, болю голови, утраті апетиту і нервозности. По всїх дрогсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill. (Adv.)

Задеревіня мязів і суставів уступлять по ужитю Трінера Лініменту.

ПОЗІР! НЮЙОРЧАНЕ! ПОЗІР!

Товариство „Подільська Січ" в Ню Йорку
устроює
ДНЯ 22. ЛИСТОПАДА 1913 р.
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
в Ліберті Гол, 257-263 Іст Гавстон стр. Ню Йорк, Н. Й.

На бали буде грати первоарядна українська музика під проводом п. Сербинського.

Підчас балю буде приймати нових членів до Тов. без вступного тілько за 50. цнт. місячної вкладки. Тож приходіть численно всі і користайте з нагоди. Тов. „Подільська Січ" має звиш 1500 дол. маєтку і свою власну бібліотеку. В разі недуги Тов. платить 6 дол. тижнево запомоги, в разі смерти 100 дол. посмертного.

Вступ 25 центів.

Комітет балевий запрашає сердечно всіх Русинів Українців з Ню Йорку і околиці.

За добру забаву ручить **Комітет Балевий:** Юліян Вітенко, предс.; Іван Сокіл, секр.; Іван Ковальчук, кас. (46*)

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!

Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 14. Р. Н. С.
устроює
ВЕЛИКИЙ МАСКОВИЙ БАЛЬ
ДНЯ 11-го ПАДОЛИСТА
в гали Ал. Валевського, ч. 175 Ст. Джордж стр.
Початок о 6.30 вечером.
Вступ на галю 25 цнт. пара.

Запрашаєм усіх Родимців з Ст. Луіс і з других сусїдних місцевостий. Музика знаменита. Хто прийде на той баль, той не пожалує. Просьмо також всі Братства до взяти участи в нашім балю.

За добру забаву ручить
(46*) **КОМІТЕТ.**

Заходом тов. „Укр. Соколів" в Нюарку, Н. Дж.
відограє ся
В СУБОТУ. ДНЯ 22-го ПАДОЛИСТА 1913
в „Зенґер Гол", 405 Фермонт і Спрінґфілд Авес., Нюарк, Н. Дж.
представленє
„БОНДАРІВНА"
драма в 4 діях і 5-ох відмінах Ів. Тобилевича.

Початок представленя точно о 8-ій год. вечером. По предотавленю БАЛЬ і ріжні несподїванки для гостий, якими можна буде весело і добре забавити ся.

ЦІНИ МІСЦЬ: I-рядне 75 цнт.; II-рядне 50 цнт.; III-рядне 35 цнт.; Ґалерія 25 цнт. — Каса отворена точно о год. 6-тій веч.

Просимо всїх Русинів і Русинок так нюарських як і з околиці, взяти численну участь в сім представленю і Балю.

За добру забаву ручить
(46) **КОМІТЕТ.**

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
устроює
Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 297 Р. Н. С.
який відбуде ся
В СУБОТУ, ДНЯ 22. ПАДОЛИСТА 1913 р.
в словенській гали при Вайт стр., Мікіспорт, Па.

На сей Баль запрошуємо усіх Русинів і Русинок. Так само просимо всїх других Славян з Мікіспорт і околиці. Хто прийде, той не пожалує. Буде добра перекуска і добірна Марґова музика (46) **КОМІТЕТ.**

ПОЗІР!
ДНЯ 16-го ПАДОЛИСТА С. Р.
відбуде ся
Заходом парохіяльної читальні в Карнеґі, Па., в гали церковній велике представленє
„СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ"
оперета в 3-ох діях Гр. Квітки-Основяненка.
Музика В. Ф. Мк. Лей з Карнеґі, Па.
Режісер: С. Пелех.
Зачне ся по вечірни.

Тікети по 75 цнт., 50 цнт., 35 цнт. і по 10 центів.

Уряд читальні.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
устроює
Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 211 Р. Н. С. в Стейпелтон, Н. Й.
В НЕДІЛЮ, 23-го ПАДОЛИСТА 1913 р.
в гали п. Л. Ріхтмана, 22 Рофф стр. Стейпелтон Лейбор Лайсіюм.
Початок о год. 2-ій попол. Вступ 25 цнт.

На сей баль запрашає ся всіх Русинів-Українців з Стейпелтон і околиці.

За добру забаву ручить
Балевий Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ПАРОХІЯ Ансонійська потребує учителя, котрого обовязком буде учити дітий 2 години денно. Першеньство мають ті, котрі учили вже дітий. Посада ся надаєсь для людий що хотять самі образувати ся, позаяк наука дітий відбуваєсь вечерами. Зголошувати ся на адресу: Rev. M. Danilovich, 11 May (Chmelnytsky) St, Ansonia, Conn.

Де є **АНДРІЙ ЖЕЛІЗНЯК**, з села Райске, повіт Ліско, Галичина. Глядає його Іван Яворницький з Студеного, в дуже важній справі. Мав робити в Аллеґені, Па. Хто донесе про него і подасть його точну адресу, дістане нагороду. Донести на адресу: John Yawornycky, Box 156, Ramey, Pa.

Пошукую свого брата, **ІВАНА КОНЦЕВИЧА**, походить з села Кунковичі, повіт Рудки. Він є великого росту, чорнявий, літ 30. Виїхав з краю ще в 1903 р. Був з початку в Лакавана, Н. Й., відтак виїхав до Пасайк. Хтоби доніс про його адресу дістане $5.00 нагороди. Моя адреса: Teodor Koncewicz, 737 1st St., Ow. Village Lackawanna, N. Y. (46)

ФАРМА НА ПРОДАЖ. — 40 акрів землї і ліс. 2 доми, 2 корови, 1 кінь, 2 свинї, 50 курий і фармерські знаряди. В гарнім положеню і близько фабрик. Ціна $1,800. Голоситись на адресу: M. Shibidzura, R. 1, West Wilington, Conn. (46-47)

ВДОВЕЦЬ, в середнім віці, заможний, радби оружитись з бездітною вдовою або старшою дівчиною і доброю господинею дому. Вигідне житє запевнене. Просить ся звернути з довірєм на понизшу адресу, надсилаючи свою фотоґрафію. — Адреса: Zenych, Box 44, Jersey City, N. J.

РОДИМЦІ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

ЦІННИК КНИЖОК,
яні можна дістати в друкарні „Свободи":

	$ ц.
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про звірята	30
Дещо про права і суди	10
Еміґрант	15
Журавлі	10
Житя, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах	15
Жіночий язик. — Невдалий лінч	15
З кого ся насьмівають, з того люди бувають. — Посол Петришин. — Молодий адвокат	10
За Сестрою, повість	35
Зуб за зуб	10
З ріжних нив	15
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	10
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Напад на Січ	5
Народний рух австр.-угорських Русинів	15
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землі	25
Покуса	10
Про конець сьвіта	15
Під прапором свободи. Вибір патріотичних декламацій	30
Пісні про Канаду і Австрію	40
Принц і нуждар, оповіданє	50
Руський штукар, 212 гарних штук до забави	50
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні віровання	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15
Хлопська доля	5
Хто з чого жиє	15
Через кордон	15
Які то є люди на землі, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15

Замовлені книжки висилаємо вівзоротною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не принимає посилок за посліплатою.

Пишіть на адресу:
SVOBODA
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

— 100 —

— А може й не з'їдять. Може не посьміють. Їм лишне того треба, щоб усе перевести тихо, а ми перебиймо їм дорогу.

— Буде содома в повіті. Підуть переслідуваня, гоненя, пакости, — задумчиво мовив о. Семенович.

— А вже-ж! Де дрова рубають, там тріски летять.

— Се правда. Тілько я не хочу бути тріскою, — мовив о. Семенович.

— Анї я, — додав о. Зварич.

— А я вважав би собі гріхом покинути сю справу тепер, — мовив рішучо Евгеній, встаючи з крісла. — Коли ви покидаєте її, то я мушу її взяти сам на себе.

— Се буде найлїпше! — радісно мовили оба панотцї. — Ми що можемо, будемо вам допомагати, — але афішувати ся нам — се признаєте самі — яко сьвященикам — і при тім залежним — не можна.

Евгеній закусив зуби, щоб не сказати якого прикрого слова. Він чув, що від тепер йому прийдеть ся робити богато таких прикрих досьвідів у практичній політицї і що вмілість — закусити зуби в відповідній хвилї, се в тій політицї одна з головних запорук успіху.

— 101 —

В тяжкім душевнім настрою вернув Евгеній до своеї канцелярії, випровадивши обох панотців. Ось вони, провідники і батьки народу, інтелїґенти і просьвітителї! Евгеній знав їх обох добре, знав їх щирість і прихильність до народньої справи, та з другого боку розумів також їх прикре положенє. Полїтика, то не балаканє на празниках та соборчиках! Вона вимагає не тілько вправного язика і міцних грудий, але також відважного серця, сильного характеру і завзятя, і того духа незалежности, якого у нас цїлими віками вбивали і притлумлювали ріжні чинники. Нема його у тих щирих людий, а коли є, то тілько у рідких виємків. І що робити далї? Не вже знов відложити діло, знов скликати з'їзд „отців повіту", радити та дебатувати, вибирати новий комітет і з ним по кількох тижнях опинити ся знов на тім самім місцї? Чи взяти дїло зовсім на себе самого?

З тими думками Евгеній війшов до канцелярії і тут його зір від разу впав на високу, випростувану фіґуру старого Демка з Буркотина.

— А, здорові були, Демку! — скрикнув він і подав йому руку.

— Здорові, пане! — мовив Демко, обома своїми руками злегка стискаючи Евгенієву руку.

— 97 —

Ся перспектива троха зацукала обох панотців, та о. Семенович по хвилї додав:

— Таки жаль. Я був би за цензом грамотности при голосованю.

— Добре, — сьміючись мовив Евгеній, — будемо змінювати конституцію в вашім напрямі! Та все таки щоб і до сего довести, мусимо потягнути в тім напрямі загал виборців, мусимо розширити, спопуляризувати сю думку на вічах. Хочете, реферуйте її!

— Вільно вам жартувати, пане меценасе, — пристиданий троха мовив о. Семенович, — але ми з о. Зваричем власне з чим иншим ішли до вас.

— А з чим таким?

— З тим, щоб ви звільнили нас із обовязку референтів на вічу.

— Як то, не хочете реферувати?

— Не не хочемо, але не можемо. Що ми за бесїдники? Я отсе вже цїлий тиждень мучив ся і анї руш винайти тему, про яку-б міг говорити.

— Бійте ся Бога, отче! Теми? Але-ж самі говорите, що житє і потреби народа в повіті звісні вам дуже добре. Говоріть про них! Розпічніть тілько! Будете видїти, що зараз за вами встануть селяни один за одним і посиплють ся промови.

— Ну, пане, не знаєте ви наших селян! Се

— 104 —

Пан староста, очевидно не мудрий з рубрума, розгорнув аркуш канцелярійного паперу, де було написане поданє і знов з виразом безпомічности почав блукати по письмі. Він не вмів читати по руськи.

— Що се таке? — запитав він комісаря. — Я не вмію розбирати сеї мешгольщини.

— Поданє від адвоката Рафаловича.

— Чого він хоче?

— Завідомляє староство, що слїдуючого тижня в вівторок скликає віче до міста.

— Що, що, що таке?

— Віче, публичне зібранє.

— Сюди? До нашого міста?

— А так. І з ось яким порядком дневним.

Комісар, "акцентуючи" по польськи руські слова, відчитав відповідний уступ із поданя.

— Що се вони, подуріли чи що? Чого їм треба? — мовив староста впадаючи в гнїв.

— У поданю не сказано нічого більше, — пояснив комісар.

— Дарують пан староста, що вмішаю ся в урядову розмову, — відізвав ся ґраф Кшивотульський. — Але там, здасть ся, на другім місцї поставлені „справи повітові". Догадую ся по троха, про що там буде мова.

C252